

A BUDAPESTI V. KERÜLETI M. KIR. ÁLLAMI
BERZSENYI DÁNIEL GIMNÁZIUM

É V K Ö N Y V E

AZ

1939—40.

ISKOLAI ÉVRŐL

AZ ISKOLA FENNÁLLÁSÁNAK

81.

ÉVÉBEN.

K Ö Z Z É T E T T E

A GIMNÁZIUM IGAZGATÓJA:

VITÉZ DR. PÁLFI JÁNOS

EGYETEMI M. TANÁR

KIADTA: A GIMNÁZIUM IGAZGATÓSÁGA
BUDAPEST, V., MARKÓ-UTCA 29. — TELEFON: 124—588.

A BUDAPESTI V. KERÜLETI M. KIR. ÁLLAMI
BERZSENYI DÁNIEL GIMNÁZIUM

É V K Ö N Y V E

AZ

1939—40.

ISKOLAI ÉVRŐL

AZ ISKOLA FENNÁLLÁSÁNAK

81.

ÉVÉBEN.

K Ö Z Z É T E T T E

A GIMNÁZIUM IGAZGATÓJA:

VITÉZ DR. PÁLFI JÁNOS

EGYETEMI M. TANÁR

KIADTA: A GIMNÁZIUM IGAZGATÓSÁGA
BUDAPEST, V., MARKÓ-UTCA 29. — TELEFON: 124—588.

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában. Ámen.

Felelős kiadó: vitéz dr. Pálfi János.

May János Nyomdai Műintézet Rt. Budapest, V., Széchenyi-rakpart 7.

Vitéz nagybányai HORTHY MIKLÓS

1920—1940.

Lelkünk hódoló imája száll a magyarok Istenéhez, hogy történetünk oly gyászos napjai után ismét ünnepelni engedje nemzetünket. 1920—1940-es évek bizonyítékai annak, hogy a Gondviselés nem hagyta el sokat szenvedett, de mindig magas hivatást betöltő nemzetünket, amikor olyan férfiút állított élére, mint Kormányzó Urunk, vitéz nagybányai Horthy Miklós Őfőméltósága. Egyénisége már országglásának kezdetén eloszlatja a trianoni sírbolt fojtogató légkörét. Az elmúlt húsz év minden pillanata erről beszél; országglásának minden ténye a magyar erő, magyar tudás egy-egy határköve a szebb jövő felé. Nagy, nemes lelke hűségesen örökdi a magyar róna felett és nemzetünk minden fiát országépítő munkára hívja, buzdítja. Az otrantói hős teremti lelke nyomán támad új életre a magyar virtus a vitézi rendben, a nemzeti hadseregben, hogy büszkén tűzzék ki zászlaját honvédeink a Kárpátok ősi ormára, széjjel-szagatva felvidéki és kárpátaljai testvéreink rab bilincseit. Mátyás nagy szelleme ihleti őt a magyar kultúra irányításában, amikor Corvin láncsal koszorúzza a szellem nagyjait, de az igazságos király példáját követve száll le a nyomor és a fájdalom könnyeit letörölni a legegyszerűbb földművest és munkást is magához emelve a csapás idején magas szociális gondoskodásával. Mély államférfiúi bölcsesége sok veszélyben úzte el hazánk egéről a háború zivatarfelhőit, de mikor nemzetünk becsülete és elnyomott testvéreink jajkiáltása hívta, önmagát nem kímélve állt hadai élére. Most amikor országglásának huszadik esztendejében kátói jelleme elhárít minden hivalkodó ünneplést fennkölt személyéről, nem tilthatja meg azonban, hogy a magyarság millióinak ajkáról égig ne törjön a johász »fény nevére, áldás életére!«

Takáts László.

MÁTYÁS KIRÁLY TÖRTÉNETI JELENTŐSÉGE.

Ebben az esztendőben ünnepelte a magyarság egyik legnagyobb uralkodójának és legnagyobb fiának ötszázéves születési és négyszázötven éves halálzási évfordulóját. Irodalmi és tudományos társulatok, hivatalos szervek és magánosok, az iskolák és az ifjúság egyaránt fejet hajtottak előtte. Az igazi ünnep azonban nemcsak örömteli, de olyan hatásában, mint a hatalmas és mély tragédia: tisztít és fölemel. A hős érdeme és nagysága egységes képpé teljesül és így szólít föl számadásra bennünket.

Zrinyi Miklós a magyarság főnixének tartotta, a történelem tűzmadarának, akin a természet sokszáz esztendeig fáradozik, amíg újratámadva megjelenik. A legenda szerint ötszáz év kell ahhoz, hogy a tűzmadár visszatérjen. A honfoglalás és a birodalomalapító Szent István után így tért vissza a magyar történelem tűzmadara Mátyás királyban és most, az ötszázéves évfordulókor világítson példájával. Jelentőségét joggal lehet Szent Istvánhoz mérni. A középkori magyar nagyhatalom utolsó képviselője, de egyszerismind az első modern magyar ember is. Amit Szent István megkezdett, azt befejezte.

A középkori magyar társadalmat megújította, a magyarság életstílusát nem forgatta ki, de megnemesítette, öntudatosá tette a latin műveltség fényénél. A halála után következő hanyatlásban hasztalan pusztultak el alkotásai és intézményei, a fekete sereg, a Corvina, palotái és kertjei és mintaszerűen összefogott birodalma, megmaradt és továbbépült mindaz, amit az emberi lélekbe vetett. Fölemelte a magyar köznemességet, politikailag cselekvő tényezővé tette, megjavította a tehetségek kiválasztását. Megváltotta az ízlést. Az udvarában sarjadt gondolatok szétterjedtek püspöki udvarok és iskolák útján az egész nemzet testében. Mátyás király a 16. században olyan csodálatos fényel világító latin és magyar irodalom atyja, Mátyás teremtett irodalmi eszményt, mecenásokat, közönséget, hagyományt. Mindaz, ami utána jött, már csak kiszélesítése volt az általa megjelölt történelmi útnak. Attól kezdve mind a mai napig a magyarság műveltsége klasszikus.

De Mátyás király cselekvő uralkodó volt, katona, aki birodalmat teremtett és a tetterőt, a katonai virtust egyesítette a szellem erejével. Ebben rejlik nagysága és számunkra adott' intése. A magyarság életének azóta uralkodó képlete a fegyver és a szellem. A süllyedés mindig akkor következett be, ha valamelyiket elhanyagolta, ha eldobta fegyverét, vagy elhagyta könyvét. Az örökké élő, mindig új és új arcban föltámadó, de mindig változatlan és örök Mátyás király ezt tanítja nekünk.

Kardos Tibor dr.

PINTÉR JENŐ DR.

a budapesti tankerület főigazgatója

1919—1939.

Pintér Jenő főigazgató nyugalombavonulását a legnagyobb sajnálattal vettük tudomásul. Vele elvesztettük a tanárság melegszívű atyját, higgadt és ítéleteiben biztos útmutatóját, a nevelés és a tanítás nemes munkájának gyakorlati érzékű irányítóját.

Pintér Jenő a legnehezebb időszakban vezette a budapesti tankerület ügyeit. A világháború nyomán ránszakadt proletárdiktatúra szinte halálos csapást mért a magyar nemzeti nevelésre. A tanárság és az ifjúság egy részének lelkét tévtanokkal mérgezték meg. E veszedelmes metyely kiírtása, az új iskolának nemzeti alapon való felépítése nem volt könnyű feladat, hiszen e bajokon kívül ránknehezedett még a gyilkos Trianon fojtó levegője is; kínzott a megcsönkítésünk nyomában járó szegénység és megülte a lelkeket a kétségbeesés és a reménytelenség a nemzet jövő sorsát illetőleg. Pintér Jenő elsősorban reményt öntött a tanárságba; a nemzeti érzés erősítésére többedmagával megalapította a Tanárok Nemzeti Szövetségét, ott vizsgáltta, erősítette a tanácstalanul álló tanári lelkeket és megmutatta az egyedüli kivezető utat a feltámadás felé.

Mint főigazgató apostolként járt tanárai között. Gyakorlati tanácsokat osztogatott, buzdításával irtogatta a lelkekből a közönyt, a kétségbeesést és a reménytelenséget. A munkában maga járt elől jó példával. A nemzeti élet erősítésére megírt tankönyveivel és a nagyközönség számára kiadott népszerű irodalomtörténetével megmutatta, hogy az elesettség szomorú napjaiban is lehet eredményes munkát végezni, sőt ilyenkor kell minden erőnket a nemzeti érdekek szolgálatába állítanunk. Minden tanárját személyesen ismerte, mindenkihez volt barátságos, bátorító szava, az ő idejében megszűnt a nagy távolság főigazgató és tanár között. Közvetlenségével, meleg szívével, a tanárság szomorú sorsa iránt való állandó érdeklődésével és segíteni akarásával megnyerte a lelkeket. Mindig úgy éreztük, hogy ő nemcsak hivatalfőnöke a tanárságnak, hanem melegszívű atyja és jóakarató gondviselője. A főgondja az volt, hogy az iskolákban komoly nevelő és tanító munka folyjék zavartalanul. Jól tudta, hogy mindent személyesen el nem végezhet. Megszervezte tehát a szakfelügyelői intézményt és a gondosan kiválasztott szakfelügyelők értékes munkájával irányította a középiskolák oktató munkáját. Ugy képzelte, — alkalmam volt személyesen is tapasztalni, — hogy a szakfelügyelők egyfelől a maguk szaktudásával, gyakorlati pedagógiai érzékükkel és gazdag tapasztalataikkal, másfelől a látogatásaik során szerzett értékek gyümölcösztetésével és terjesztésével nagyobb lendületet adnak az oktató iskolai munkának, mert a szakfelügyelők méhek módjára a tanárok óráin összegyűjtik a nemes gondolatokat s egyes pedagógiai fogásokat és azokat aztán továbbadják azoknak, akiknek nincs még kiforrott pedagógiai gyakorlatuk. Az ifjúság lelkében is elhintette a nemes versengés magvait az immár országossá szélesedett tanulmányi versenyek megalapításával és rendszerezésével. Az évről évre megrendezett versenyeket személyesen bonyo-

lította le. Gondosan ügyelt arra, hogy a versenyek szabályszerűen folyjanak le, hisz csak úgy remélte a tehetségek felkutatását. A tehetséges ifjak számára az év végén rendezett fogalmazási tanfolyamok igen alkalmasak voltak arra, hogy a tanulók tudását kiszélesítsék és az iskolában szerzett értékeket az ifjúság lelkében elmélyítsék.

A nevelésnek a középiskolai munka középpontjába állításának szükségességét Ő már a tantervi reformok előtt hangoztatta és iskoláiban meg is valósította. Elve volt, hogy a tanárság egész lelkét vigye bele munkájába, mert eredményes munka csak a szeretet légkörében folyhat. Iskoláiból száműzte a merevséget, mint a céltudatos nevelés és tanítás legfőbb akadályát és a modern pedagógia káros és dermesztő eszközét és helyette rugalmasságot, elevenséget és közvetlenséget vitt bele az iskolai életbe. Előtérbe tolt a tanár egyéniségét s annak teljes érvényesülésében látta az eredményes munka egyetlen feltételét.

Az egyesületi életben mindenkor tevékenyen vette ki részét és értékes felszólalásaival igyekezett enyhíteni a tanárság fájdalmát és kiküszöbölni a háború után bennünket ért sok sérelmet. A tanárság mellőzését a legnagyobb veszedelemnek tartotta és ezt felszólalásaiban kifejezésre is juttatta, mert jól látta, hogy elkeseredett, elégedetlen, felzaklatott lelkű, anyagiakkal küzdő tanárokkal építő munkát végezni nem lehet.

A sűrűn egymást váltogató reformokkal szemben a mérséklet álláspontjára helyezkedett, mert féltette az iskolákat a megrázkódtatásoktól, pedig híve volt a haladásnak. A külföldi pedagógiai példák, elvek és intézmények átvételét csak abban az esetben tartotta jogosnak, indokoltnak és helyénvalónak, ha azok a magyar tanár lelkületével nem állnak ellentétben, különben a mesterkéltség hibájába esünk.

Pintér Jenő tudományos munkásságát méltatni nem feladatomban, de nem is érzem magam erre hivatottnak. Elvégezték ezt már helyettem hozzáértő tudós szakférfiak. Csupán általánosságban szeretnék néhány egészen egyéni megállapítást tenni. Őszintén bevallom, hogy én mindig bámulattal kísértem Pintér Jenő irodalmi tevékenységét. Óriási köteteknek megjelenésekor mindig az volt az érzésem, hogy ennyi anyagot még leírni is sziszifuszi munka, mert igénybeveszi az ember egész életidejét. Ha aztán mélyebben beletekin tettem ezekbe a hatalmas kötetekbe és olvastam bennük az alapos okfejtéssel és a legmodernebb tudományos módszerekkel feldolgozott fejezeteket, és elém meredtek a hangvaszorgalommal összegyűjtött és a kritika szigorú eszközeivel kiválogatott adatok tömegei, mindig az volt az érzésem, hogy boldog az a nemzet, melynek íróit, költőit és tudósait minden részleteikben egy tudós fő annyi szakavatottsággal és hozzáértéssel feldolgozta és így a róluk összegyűjtött ismereteket az utókor számára átmentette. Pintér Jenő minden munkájából a nemzeti szellem melege árad ki, egész lelkét vitte bele munkáiba a nélkül azonban, hogy a magyar irodalom iránt való határtalan lelkesedése az elfogultság hibájába kergette volna szerzőjét. Mindenütt tárgyilagosságra törekszik és inkább a tények igazolta megállapításokra építi fel ítéleteit. Örökké hálás lehet neki a nemzet azért a rendszeres, egységes szel lemben megírt, összefoglaló hatalmas munkáért, amely forrásul fog szolgálni mindazoknak, akik a jövőben komoly irodalmi kutatásokat fognak végezni.

Ezek az irodalmi alkotások azt igazolják, hogy Pintér Jenő csak a nemzetnek élt. Minden erejét, tehetségét és minden idejét maradék nélkül a nemzeti kultúra szolgálatába állította. Bámulom óriási akarateréjét és végtelen türelmét, csodálom soha nem lankadó munkakedvét és bámulatos munkabírását.

Ujabban nyelvünk tisztaságának védelmezésére megindított küzdelmével máris szép sikereket ért el.

Pintér Jenő főigazgatóról elmondhatjuk, hogy egészen a nemzeté és a tanárságé. Mint főigazgató világitó oszlopa és büszkesége volt a tanári rendnek, mint tudós pedig kimagasló alakja a 20. század magyar tudományos életének. Mikor most nyugalomba vonul, arra kérjük, tartsa meg szeretetében továbbra is mostoha rendünket és küzdjön a jövőben is egész befolyásával sorsunk megjavítása érdekében. Kísérje új életkörülményei közé kartársaink őszinte ragaszkodása és megbecsülése. Ez a szeretet és tisztelet lesz további tudományos munkálkodásának a legerősebb forrása. Áldja meg az Ur erővel, egészséggel, testi és lelki frisséssel, hogy a magára vállalt munkát befejezhesse!

Vitéz Pálfi János dr.

Vitéz FRAKNÓY JÓZSEF

tankerületi kir. főigazgató.

Pintér Jenő dr. főigazgatót a budapesti tankerület élén vitéz Fraknóy József váltotta fel e tanév elején. Minthogy nekünk csak e helyen van módunk erről beszámolni, nem mulaszthatjuk el az alkalmat, hogy most, közel az egyéves évfordulóhoz, ne köszöntsük igaz és őszinte örömmel új főigazgatónkat. Köszöntjük őt az egész tanári kar és az egész tanulóifjúság osztatlan örömmérsével.

Különösen a mi iskolánknak van erre jogcíme. Hiszen akkor, mikor vitéz Fraknóy József a világháborúnak különböző harcterein eltöltött négy, szenvedésteljes év után, a mi iskolánkban jelentkezett szolgálattételre, tulajdonképpen hazajött. Hazajött s ugyanott vette fel a munka fonálát, ahol a világháború kitörésekor abba kellett hagynia. Leromlott szervezettel, megtámadott egészséggel ugyan, de annál nagyobb elszántsággal és fáradhatatlan buzgalommal fogott hozzá a világháborúban gyermekcipőiből kinőtt, korszerű természettani kérdések tanulmányozásához, s e kérdéseknek az iskolai munka körébe való beillesztéséhez. A cél fennkölt volt, de megvalósítása elé halhatlan akadályok gördültek. Mindenütt csüggedtség, kilátástalanság, minden téren anyagi nehézségek meredtek feléje pénzünk elértéktelenedése miatt. Maga a pusztá megélhetés is milliók egész életerejét örölte föl. Aki ilyen viszonyok között tanulmányútakat tervezett, azokat valóra váltotta s az új ismeretek kincseivel gazdagon megrakottan hazajött, hogy azokat itthon két kézzel elhintse a lesújtott, a kifosztott, a kimerült magyarság ifjúsága közt, az emberfelettit alkotott. Vagy nem párját ritkító vállalkozás volt az, hogy az akkori cserkészparancsnok egyszer egészen a Tiberis partjain el-

terülő olasz metropolisba, máskor meg a németek büszkeségének, a Rajnáknak regényes vidékére, egészen Kölnig vezette 41-es sz. cserkészcsapatát? Felejthetetlen utak, gyönyörű emlékek! Koronája a tervszerűen megszervezett belföldi kirándulásoknak!

Igazi munkatere azonban az egyébként csendes természettani szertár volt. A szertár a hozzátartozó helyiségekkel és előadóteremmel együtt egykettőre elvesztette múzeális jellegét s műhelyé alakult át. A »tanár úr« délutánjait, nem ritkán estéit is itt töltötte egy-két buzgó tanítványa társaságában fűréssal, faragással, kalapálással, tekereseléssel, motorszereléssel, rádió-leadó és vevő felállításával és sok olyan eszköz elkészítésével, amelyekre sehogy sem tellett, de amelyekre feltétlen szükség volt a korszerű és eredményes tanítás szempontjából. S hogy ma a mi iskolánk természettani szertára Budapest legfelszereltebb és a tanítás céljainak legmegfelelőbb szertárainak egyike, az kizárólag az ő érdeme, aki a romokból újat tudott alkotni. A régi padok szerény munkaasztalokká váltak. Körülöttük sűrűgtek a VII. és VIII. osztályos »fizikusok«. Forraltak, hevítettek, mértek, számoltak, és sok-sok természettani jelenség, törvény egyszerre vált világossá, érthetővé a kísérletezések és eredményeik pontos figyelembevételébe. S mindez a legnehezebb viszonyok közepette, sokszor a legegyszerűbb eszközökkel! Innen, a budapesti Berzsenyi Dániel-gimnázium természettani előadóterméből indította útnak vitéz Fraknóy József a munkáltató tanítást, a munkaórákat, hogy hódító útjukban hazánk legtávolabbi iskoláiba is eljussanak. Ezzel a középiskolai természettan tanításának új korszakát nyitotta meg. Legfőbb célja az volt, hogy az elméleti oktatást gyakorlativá tegye, és a tanulókat öntevékenységre és az elméleteknek gyakorlati kísérletekkel való alátámasztására készítse.

Mint a természettan szakfelügyelőjének bőségesen volt alkalma külföldön szerzett tapasztalatainak és bűvárkodásaival szerzett ismereteinek a gyümölcsötetésére. Bámulatos gyakorlati érzéke volt ezeknek tanártársaiba való átültetésére. Fáradhatatlan volt ezen a téren. Még vasárnapjait és ünnepnapjait is feláldozta, ha arról volt szó, hogy egyik-másik iskolának természettani berendezését a munkáltató tanításnak megfelelően kellett átszervezni. Igazán mindenki csak tanulhatott tőle.

Néhány évi szakfelügyelőség után a gyakorlógimnáziumba tette át működését felsőbb rendeletra, hogy az új tanári nemzedék az ő vezetése mellett készülhessen eljövendő pályájára, s elleshesse az ő oldalán a szükséges »műhelytitkokat.« Am ott sem maradhatott sokáig, pedig ez a működési kör felelt meg legjobban lelki alkatának, legfőbb tanári becsvágának.

Központi szolgálatra a vallás- és közoktatásügyi minisztériumba kapott beosztást. S ettől a perctől kezdve aztán mindjobban háttérbe került életének egyetlen nagy szerelme, a természettan. Új beosztása nem túrt meg semmiféle vetélytársat. Széleskörű, változatos és terhes munkájánál csak akaratereje volt nagyobb. Ez volt az éltetője rendkívüli munkabírásának. Ehhez járult nagy tudása, nyelvismerete, széles európai látóköre és pompás emberismerete. Mindezek szinte eleve meghatározták mind magasabbra ívelő pályáját. Az 1938-as őszi eseményekkel kapcsolatos tanügyi természetű, legtöbbször igen kényes ügyek elintézése a megértés, a pártatlanság és kiengesztelődés jegyében.

ben igen nagy mértékben az ő nevéhez fűződik. Ekkor kamatoztatta talán leginkább páratlanul nagy emberismeretét és társadalmi érzékét. Intézkedései nyomán elcsendesedtek és elsímultak a szenvedélyverte hullámok, az áskálódás, az irigykedés s a bosszú hullámai. Csaknem egy évig tartott ez a rendkívül nehéz és felelősségteljes munka. Elesodálkozva kérdezheti az ember, honnan vehetett egy ember annyi erőt ezeknek a szerteágazó és idegölő feladatoknak az elvégzéséhez: Isten különös kegyelmén kívül csak önmagából meríthetett a munkának ez a nagy fanatikusa.

Ezután már a legmagasabb helyen is felfigyeltek, és vitéz Fraknóy József középiskolai igazgatóból előbb tanügyi főtanácsos, majd néhány hónap múlva budapesti tankerületi főigazgató lett. Őszinte öröm, meleg baráti szeretet sugárzott feléje valamennyiünk szívéből. Kivált minket töltött el örömmel, sőt büszkeséggel is az új főigazgató személye. A mi szűkebb körünkben izmosodtak meg tervei, s váltak valóra elképzelései. A mi baráti körünk volt első őszinte méltányolója első sikereinek. Mi kísértük állandó figyelemmel, sokszor aggódó szeretettel minden lépését. Hogyne örültünk volna akkor, s hogyne örülnénk most is, hogy egy közülünk való a budapesti tankerület legfőbb irányítója!

Ám a baráti érzéseknek el kell némulniok a krónikás tárgyilagos feljegyzései mellett. A baráti érzések mellé járulnak az elismerés, a tisztelet-érzései és szavai. Még egy éve sincs, hogy elfoglalta helyét, s már is több olyan intézkedését jegyezhetette föl Klio, melyek mérföldkövek a budapesti tankerület történetében. Megszervezte és elindította a Szülők iskoláját. Tanfolyamot rendezett a gimnáziumi természetrajz-szakos tanárok számára a szertárak kezelésével, megóvásával, kiegészítésével és gyarapításával kapcsolatban. Bemutató tanítási-órákat honosított meg ugyancsak a gimnáziumi tanárok módszertani ismereteinek gyarapítása céljából. Az egyöntetűség jegyében folytak legutóbb megbeszélések az összes iskolatípusok igazgatóinak és szakfelügyelőinek a jelenlétében. S mindezek az ő személyes vezetésével. Legutóbb pedig a budapesti gimnáziumi német-szakos tanárok számára szervezett még egy két hetes németnyelvi, módszeres és irodalmi tanfolyamot, melynek előadói a müncheni Goethe Akadémia tagjai voltak. S ez még nem minden! A főigazgatóság kohójában állandóan forrnak a tanítás eredményét fokozó tervek, s ami a fő, hamarosan értékes alkotások, sokszor sokat ígérő újítások alakjában jutnak el a tanárság körébe.

Ime, nagy vonalakban ilyen vitéz Fraknóy József budapesti tankerületi kir. főigazgató alig egy éves főigazgatói működése. Így alakult ki szemünk láttára, őszinte örömeinkre s a magyar tanügy javára. A ritka szervező e ő, a gyakorlati érzék, a páratlan ügyszeretet és hihetetlen munkabírás ily rövid idő alatt is elévülhetetlen érdemeket biztosított neki. S ha mi ez alkalommal forró imával fordulunk a Mindenhatóhoz és áldását, kegyelmét kérjük főigazgatónkra és jövő működésére, tulajdonképen csak szívünkre hallgatunk. Mikor pedig a szív hallatja szavát, némuljon el a vásári zaj, s a megszentelt csend ihletett pillanatában forrjon össze minden tanár és tanítvány szíve egy érzésben, egy gondolatban: Isten éltesse sokáig vitéz Fraknóy Józsefet, a budapesti tankerület kir. főigazgatóját!

Szepesdi Sándor.

AMBRÓZY PÁL.

Ez iskolai év végével egy kedves, tudós, mindenkitől szeretett és csak pályájának élő tanártársunk vonul a jól megérdemelt nyugalomba: Ambrózy Pál. Az emberi élet bármely pályán örökös küzdelmekkel jár, de éppen a munka nyújthat az emberi életnek tartalmat, tudást és az ezzel járó megelégedést. Ambrózy Pál mindig az igazi ember mintaképét tartotta szem előtt és hatalmas tudásával, emberszeretetével, nemes gondolkodásával megvalósította Arany János mondását:

Legnagyobb cél pedig itt e földi létben:

Ember lenni mindig, minden körülményben.

Az igazi ember típusa ő, talán Nietzsche Übermensché, akárhogy is taglalja őt az ember. Nincs a tudománynak, az általános emberi ismereteknek, az emberi élet bármely megnyilvánulásának olyan ága, amelyben nem érezné magát otthon.

Beszélhet vele az ember különböző nyelveken, kérhet tőle felvilágosítást Budapest fejlődése, a székesfőváros bármely valamit is érő háza, utcája, régebbi jelentősége felől, fordulhat hozzá bármely angol, francia, olasz vagy német irodalmi vagy nyelvészeti kérdéssel, avagy történeti, geológiai, geográfiai, vallási, fizikai, filozófiai vagy minden elgondolható közlekedési, közintézményi, jogi, politikai kérdéssel: minden téren a legpontosabb felvilágosítást, a legalaposabb választ kapja tőle az ember.

Mégis talán a mély filozófiai tudásának tudható be az a lelki nemessége, úriemberhez illő bánásmódja, rendkívül találó ítélete, ahogy velünk és tanítványaival bánt. Mindenre kiterjedő, polihisztorikus tudásával és finom filozófiai érzékével mindenkor és minden téren csodálatos éleslátással vette észre a helyest és a hibást az élet különböző megnyilvánulásában s nyugodtan, de határozottan mondta meg azt, amit követnünk kell. Mindig egyenes, őszinte, de tapintatos volt. Ítéleteit nyugodtan, megfontoltan és sohasem erőszakosan hozta.

Különben Komáromban, Jókai, Beöthy szülővárosában született s középiskolai tanulmányait ott és Budapesten végezte. A pesti egyetemen szerzett tanári oklevelet is a latin és görög filológiából, de mindenki csalódnék, ha tudását a diploma után mérné, mert az ebben az esetben csak puszta papíros. Fogarason és Cegléden szolgált pesti tanársága előtt s tanítványai tisztelete, szeretete és bámulata övezte őt, bárhol is megfordult.

A csendes, zajtalan munkának volt a híve s az iskolán kívül hatalmas könyvtárának, a természet szépségeinek, bel- és külföldi utazásainak élt. Szerette a társas összejöveleteket, de mindenki rajongott is jelenlétéért, mert csak tanulhatott tőle: mindent, ami jó, szép és nemes, tudományos vagy emberi.

Nekünk nagyon fájdalmas a tőle való búcsúzás, mert mindent átfogó tudásának nélkülözése hiányt, távolmaradása szomorúságot, nemes és fennkölt gondolkozása bizonytalanságot fog okozni akkor, amikor a súlyos viszonyok között a legnagyobb szükségünk volna kiegyensúlyozott egyéniségére.

Szívvel kívánjuk, hogy a jól megérdemelt nyugalmat Isten segítségével minél tovább élvezze és maradjon továbbra is a mi legkedvesebb barátunk. Ad multos annos!

E. S.

WALTON RÓBERT.

1874—1939.

Az elmúlás mindenkor fájdalmas és szomorú még akkor is, ha a természet törvényei által megszabott időben következett be. Mennyire fájdalmasabb és szomorúbb, ha a halál angyala előbb teszi meg látogatását.

Az iskolai év elején aggódó szívvel vettük a lesújtó hírt, hogy kilenc év óta nyugalomban élő melegszívű kartársunk, Walton Róbert halálküszdelmét vívja azzal a gyilkos kórral, mely szervezetét alattomosan megtámadta. Láttuk vergődését, sejtettük életerejének fokozatos hanyatlását s november 20-án a halál jégkezeinek érintésére egy, tevékeny munkás élet lángja kialudt, egy nemesen érző apai szív megszűnt dobogni.

Igaz magyar emberről, lelkes tanárról, jó kollégáról s hű barátról emlékezem itt meg, kinek emléke megérdemli, hogy felidézzük azoknak, kik őt személyesen ismerték s szerették.

Erdélyből hozta őt közénk a sors. Tizenegy évig volt intézetünk tanára s igazgatóhelyettese. 1930-ban vonult nyugalomba 33 évi tanári szolgálat után. Atyja londoni születésű angol, anyja bécsi nő volt, ő pedig már lelkes magyar, mert Erdélyben született. Egyetemi tanulmányait Kolozsvárott, a Ferenc József tudományegyetemen végezte. Széchy Károlynak, a magyar nyelv tanárának, Schneller Istvánnak s Böhm Károlynak volt kedves tanítványa. Szaktárgya a magyar és német volt. Példát mutató hűséggel és becsülettel dolgozott a drága magyar honért, azon a rögös, tövises úton, hová Isten keze vezette: két évig Szatmáron, 19 évig Szamosújváron s a csonka hazában 12 évig Budapesten.

E hosszú idő alatt az ifjúság igaz barátja, nevelője volt. Egész életét szívvel-lélekkel családjának és az iskolának áldozta. Nagy szakképzettségével, nemes lelkületével nemzedékeket nevelt a törhetetlen magyarság gondolatának. Halála hírére könny csillogott határon innen és határon túl sok száz, köztük nem egy idegen ajkú tanítványa szemében. Atyja volt mindenkinek, öregnek-fiatalnak, összekötő kapocs igazgató, tanári testület s ifjúság között. Az igazi tanár típusa volt, ki egyszerre barát s tanító tudott lenni.

Tanítványai rajongtak érte, mert a gyermek mindörökké hálás annak, akitől az élet, a művészet s tudomány szeretetét kapja.

Igaz önzellen jóbarát, bátorító lelkesítő, örömet és bánatot megosztó testvér, fáradhatatlan munkása a magyar kultúrának.

Mint kiüldözött magyar tanár végigélte Trianon kálváriájának minden keresztjét. Ette a hontalanság keserű kenyerét. Otthagyta Erdélyben vérei, iskolája, családi tűzhelyének melegét s eljött ide; a csonka hazába s az igaz magyar méltóságával szenvedte át a nemzet hosszú megpróbáltatását. Fanatikus hittel, rendületlenül bízott fajunk elpusztíthatatlan életerejében, feltámadásunk bizonyosságában.

Melegszívű barátot, hűséges kartársat veszítettünk benne; legyen áldott emléke.

Walton Róbert, pihenj békében, a Farkasréti temetőben, álmodj szép Erdélyországról s annak feltámadásáról!

Dr. Varga Sándor.

INTÉZETÜNK MULTJA.

Intézetünk Budapest első állami, időrendben pedig — a kegyesrendi és evangélikus gimnázium után — harmadik középiskolája. Albrecht főherceg alapította. Alapítását a király 1858. augusztus 21-én jóváhagyta.

A bécsi kormány a király névnapján, október 4-én, nyitotta meg a német tannyelvű intézetet, — főleg osztrák tanerőkkel. Működésétől politikai célok megvalósítását várta; a főváros császárhű értelmiségének megerősítését az önérzetes magyar nemzeti gondolkodású elemekkel szemben. Ez a törekvés megghiúsult a tanári kar gerinces magyar tanárainak ellenállásán és a főváros magyar érzelmű lakóainak összetartásán.

Az intézet első négy lelkes tanára: Bartal Antal, Corzan Avendano Gábor, Dunai (akkor még Krautschneider) Ferenc és Veress Ignác a közvéleménynek adott kifejezést, amikor 1860. decemberében gr. Sennyey tárnokmesterhez benyújtott férfias hangú felterjesztésében a magyar tanítási nyelv alkalmazását kérte.

A tanári testület kisebbségének kérelme teljesült s 1861. március 15-én az új tanári kar és a lelkes tanulóifjúság együtt ünnepelte az intézet teljes megmagyarosodását.

Az iskola ettől az időponttól kezdve rohamos fejlődésnek indult. A tanulók számának fokozatos emelkedése az intézet munkahelyének állandó változását okozta, amíg azt 1876-ban nagy kultuszminiszterünk Trefort Ágost, Kolbenhayer Ferenc építész tervei szerint, 411.000 forint költségen megépített Markó-utcai palotába nem helyezte.

Iskolánk szellemi és erkölcsi munkáját kezdetben császári és királyi iskolafelügyelők irányították, így 1858—59 Haas Mihály, utóbb szatmári püspök, 1859—61 Halder Konrád. Majd a következő tankerületi királyi főigazgatók ellenőrzése alá tartozott intézetünk: 1862—1866 Fesztl Károly prépost, utóbb pécsi jogliceumi igazgató, 1867—91 Lutter Nándor, 1892—1918 Erődi Harrach Béla, 1919—39 Pintér Jenő és 1939-től vitéz Fraknóy József.

Igazgatókként vezették intézetünket 1858—61 Szobola János, 1861—62 Nagy Márton, 1862—66 Rómer Flóris, 1866—97 Corzan Avendano Gábor, 1897—1911 Wagner Alajos, 1912—25 Jakobi Károly, 1925—38 Krompaszky Miksa, 1938-tól kezdve vitéz dr. Pálfi János.

Tanári karunkban az intézet fennállásának minden szakában találunk olyan kiváló tagokat, akiket szaktudományuk önálló művelése egyetemi tan-székre vagy a Magyar Tudományos Akadémia tagjai közé emelt, vagy akik egyéb magas állami tisztségre emelkedtek, illetve kitüntetésben részesültek, Ábel Jenő, Ady Lajos, Bartal Antal, Bayer József, Bleyer Jakab, Cherven Flóris, Haszler Károly, Kassai Gusztáv, Krompaszky Miksa, Lengyel Miklós, Marczinkó Ferenc, Márffy Oszkár, Némethy Géza, Riedl Szende, Rómer Flóris, Siegescu József, Szarvas Gábor, Szentpéteri Imre, Veress Ignác és Zolnai Gyula.

Ily elsőrangú erőkből bővelkedő tanári kar természetesen sok oly kiváló tanítványt képzett ki, akik idővel maguk is a tudomány, a művészetek s a közélet jeleséivé váltak. Érettségít tett növendékeink névsorából legyen elég a

következőket kiemelnünk érettségi vizsgálatuk sorrendjében. Egyetemi tanárokká lettek részben hazai, részben külföldi egyetemeken: Heinrich Gusztáv, Mihalkovits Géza, Fehérpataky László, Báron Jónás, Purjesz Zsigmond, Láng Ede, Wittmann Lázár, Hampel József, Kováts Gyula, Davida Leó, Pecz Vilmos, Havas Adolf, Schwarcz Gusztáv, Szinnye József, Temesváry Rezső, Ferdinándy Géza, Tangl Ferenc, Tangl Károly, Molnár Géza, Hekler Antal és Hudovernig Károly. Intézetünkéből kerültek ki néhai Vázsonyi Vilmos m. kir. igazságügyminiszter, Kenéz Béla v. kereskedelemügyi miniszter, Wekerle Sándor v. m. kir. pénzügyminiszter, Zsitvay Tibor v. m. kir. igazságügyminiszter, Szudy Elemér, a Magyar Rádió Rt. igazgatója, Rácz Kálmán dr. min. tan., Hevesi Lajos, Zboray Aladár, Szini Gyula, Krudy Gyula, Ágai Béla, Szenes Béla írók, Kern Aurél, Szirmai Adolf, Szántó Imre, Kerpely Jenő, Fröhlich Róbert, Toldy László, Báthory Nándor, Pulszky Károly, Wolf György, Márkus Dezső, Morvay Győző és Éber László.

II.

ISKOLÁNK AZ 1939-40. TANÉVBEN.

1. Az iskolai év lefolyása. Az elmúlt iskolai esztendőben a munkát a szeptember 2-án megtartott alakuló értekezlettel kezdtük meg. A tanév ünnepélyes megnyitása szeptember 8-án volt. A tanítás folytonosságát semmi sem szakította meg, mert intézetünk abban a szerencsés helyzetben volt, hogy bőven rendelkezett szénnel és így nem kellett szénszünetet tartanunk.

Az osztályok számában változás nem állott be, csak a beosztásban volt némi eltérés. Két első osztályt kellett nyitnunk, ennek folytán a múlt esztendei legalacsonyabb létszámú két VI. osztályt összevontuk.

A tanítás utolsó napja június hó 14. volt. Ugyanakkor tartottuk a II. osztályozó értekezletet is. A tanévet június hó 25-én, ünnepélyesen zártuk be. Ugyanakkor osztottuk ki a tanulók értesítőit, a jutalomdíjakat és az évkönyvet.

2. Személyi változás. Ambrózy Pál kartársunk a karácsonyi szünetben súlyosan megbetegedett és ezért 1940. január 1-től félévi betegszabadságot kapott. Mivel szolgálati ideje is lejárt, 1940. július 1-én jól megérdemelt nyugalomba vonul. Órái ellátására dr. Borzsák István segélydíjas tanárt küldte ki a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr. — Zíperer Sándor 1939. júliusában gimnáziumi igazgatói címet nyert, 1939. decemberében pedig nevét a belügyminiszter úr engedélyével »Szepesdi«-re változtatta.

3. Hivatalos látogatások. Az intézet évenként szokásos főigazgatói megvizsgálását vitéz Fraknóy József tankerületi királyi főigazgató úr megbízásából Oberle József gimn. igazgató, tanügyi tanácsos, főigazgatói szakelőadó, a tankerületi főigazgató helyettese végezte április 30. és május 21. között.

Az 1940. május hó 31-én tartott bizalmas értekezleten közölte a főigazgató úr helyettese észrevételeit s beszámolt az iskolában nyert tapasztalatairól. Tudomására adta a tanári testület minden tagjának személyesen is a tanítási órák látogatása alkalmával tett megállapításait.

Az egyes tantárgyak szakszerű ellenőrzését a kinevezett tanulmányi felügyelők végezték. Novobátzky Károly a természettan, dr. Várady Zoltán a filozófia, dr. Zeller Tibor a természetrajz tanítását ellenőrizte.

4. **A római katolikus ifjúság** vallásgyakorlatait dr. Holma István hittanár vezette. A rendes hittanórákon kívül a vasárnapi szentbeszédekkel is a fokozott vallásosságra buzdította a tanulókat. A vasár- és ünnepnapi szentmiséken, körmeneteken a hit és vallási meggyőződés nyilvános megvallására oktatta az ifjúságot.

A tanulók buzgón járultak a szentségekhez s 30 tanuló részesült a bér-málás szentségében. A tanév elején, szeptember 27—30-ig, P. Polónyi Ferenc S. J. tartott lelkigyakorlatot az intézet összes katolikus tanulóinak számára. Június 22—26. között pedig az intézet 26 VIII. osztályos tanulója vonul a Manrézába, zárt lelkigyakorlatra.

5. **A protestáns tanulók** hittanáraik vezetése alatt »csendes napot« és »áhitat napot« tartottak.

6. **Az iskola belső rendje.** A tanári kar egységesen és katonásan nevelte az ifjúságot a fegyelemre, szem előtt tartva a tankerületi főigazgató úr rendelkezéseit, amelyekkel kitzúzte az itt követendő eljárást. Az önfeláldozó és izzó hazaszeretetet, mint hazánk jövőjének zálogát, plántálta növendékeink szívébe; tanította őket a kötelességteljesítésre, a meggyőződéses, mély vallásosságra. Ügyelt arra, hogy tanulóink távol maradjanak a napi politikától és az iskolában s iskolán kívül is szigorúan megtartsák a házi fegyelmi szabályokat, A nemzeti vonatkozásokra mindenkor felhívta a tanulók figyelmét. A hazafias nevelésnek külsőségeiben is kifejezést adtunk, amikor a magyaros formaruha viselését legalább is ünnepek alkalmával kötelességévé tettük az alsó osztályú tanulóknak, a felső osztályú tanulóknak pedig ajánlottuk.

7. **Hósi halottak.** A Berzsényi Dániel Gimnázium Baráti Köre segítségével, hosszú évek után, a közeljövőben sikerül felállítani a világháborúban hősi halált halt intézeti növendékek emlékművét.

8. **Munkáltató oktatás.** a) **Természetrajzi munkáltató oktatás.** A természetrajz és vegytan sikeresebb oktatása érdekében a V. K. M. 33.466—1932. V. n. ö. sz. rendelete alapján az 1931—33. tanévben intézetünkben dr. Varga Sándor tanulmányi felügyelő, szaktanár által kipróbált módszer előnyeit alkalmaztuk a jelen tanévben is, a biológiai tárgyak tanítása keretében. A cselekedtető tanítás a rendes tantervezetbe szervesen illeszkedik be, s csak ott nyert alkalmazást, ahol a tananyag természete és részlete kívánja az ilyen tanítási módszert.

b) **Fizikatanítás.** A VII. és VIII. o. fizika anyagának azon részeit, amelyek alkalmasak voltak a tanulók öntevékenységének fokozására, munkaórákon dolgoztuk fel. Mivel egy-egy órán az osztályoknak csak fele vehetett részt, ezek az órák kettősek voltak. A módszer előnye ebben az évben is szembetűnő volt.

9. **Az Országos Középiszkolai Tanulmányi Versenyen** tanulóink ez idén is szépen szerepeltek. Gellért György a latin, Bonta Iván pedig a természetrajzi verseny harmadik helyezette lett. Kiváló tanulóink derék munkájukkal elérték, hogy iskolánk tanulmányi eredmény szempontjából a fővárosi intézetek élén áll.

10. Szülői értekezletek különös fontosságot nyertek az idej esztendőben. Az első félévben megtartottuk a Rendtartásban előírt általános szülői értekezletet, kb. 250 szülő jelenlétében. Itt az igazgató tartott előadást a szülői ház és az iskola viszonyáról. A Gyermekehét ünnepségei alatt intézetünk közös szülői értekezletet tartott, amelyen igazgató a nevelés és tanítás célkitűzéseiről mondott tanulságos szavakat, dr. Bezdek József igazgató és Benkó Barnabás pedig a főigazgató úr által adott szempontok figyelembevételével értekezett. Ezen az értekezleten is felhívtuk a szülők figyelmét a Székesfőváros Népművelési Bizottsága rendezésében a főigazgató úr elgondolása szerint rendezett »Szülők Iskolája« c. előadássorozatra, amelynek minden előadását kiváló szakemberek tartották, élükön a főigazgató úrral. Hangsúlyoznunk kell, hogy ezt a nagyfontosságú előadássorozatot a jövő esztendőben valamivel nagyobb keretek között újra meg fogja rendezni a Népművelési Bizottság, hogy az iskolai és nemzetnevelési közös munkába a szülők fokozottabb mértékben bekapcsolódhassanak.

Az osztályfőnökök az osztályban tanító tanárok bevonásával osztályértekezletet tartottak. Ezen beszélték meg az osztályt legközelebről érdeklő kérdéseket. A IV. osztályban a gyakorlati pályák fontosságára hívtuk fel a figyelmet. Ismertettük a tanulás lélektani feltételeit s megbeszéltünk minden diákot és szülőt érdeklő nevelési kérdést.

11. Diákkaptár. Május folyamán iskolánkban is megalakult a diákkaptár, Bartmann György dr. vezetésével. A vezető tanár minden osztályban ismertette a mozgalom jelentőségét és kiosztotta a nyomtatványokat. Az osztályfiókok tisztikart választottak és nagy lelkesedéssel indult meg a gyűjtőmunka. A Gráf- és Sugár-cég nagylelkű adományából hirdetőtáblához jutottunk. A szervező és lelkesítő munkában főleg a IV. osztály tevékenykedett. Mindenki megcsodálta a Földes-testvérek ügyes rajzait, a II. osztályból többen buzdító verseket írtak. Bár az összes fiókok munkája csak nyáron, ill. ősszel fog lendületbe jönni, mégis akadtak fiúk, akik ügyeskedésükkel máris megszerezték maguknak a célul kitűzött liz pengőt.

A Diákkaptár alig egy hónapi működése alatt 448 kg. vas- és fém hulladékot gyűjtöttünk össze. Ezüst, illetve aranyjelvényt nyert az I. osztályból 5, a II. o-ból 13, a III. osztályból 29, a IV. o.-ból 6 tanuló, eddig összesen 53 tanuló.

12. Az állat- és növényvédelem. Tanulmányi és cserkészkirándulások alkalmával a tanulókat felvilágosítottuk a növény- és állatvédelem szükségességéről és fontosságáról. Törekedtünk arra, hogy növendékeink a természettel közvetlen kapcsolatba kerüljenek. Ugyanezt a célt szolgálta többek között a Gyermekehéttel kapcsolatban megrendezett majális is.

13. Az ifjúság egészségi állapotát dr. Illyés Antal iskolaorvos kielégítőnek találta. A multhoz viszonyítva csökkent a fogmegetedések száma; a vérszegénység és gerincelferdüléssel járó betegségek azonban csak lassabban javulnak. Fertőző betegségek közül influenza és vörheny fordult elő gyakrabban. Felhívjuk a szülők figyelmét, hogy lázas tanuló ne látogassa az iskolát, mert esetleges lappangó ragályos betegségek terjesztője lehet. Baleset az iskolában nem volt.

14. Az intézet helyiségeinek méretei négyzetméterekben a következők: tanterem: 25. sz. 100,32, 27. sz. 78,66, 36. sz. 73, 41. sz. 75,24, 44. sz. 77, 46,

sz. 77, 49. sz. 73.12, 50. sz. 105.82, 54. sz. 82.22, 56. sz. 78.37, 57, sz. 78.12
59. sz. 102.9, tornaterem: 144.2, tornaterem öltözője: 13.69, tanári szoba:
78.84, igazgatói iroda: 55.87, iroda: 50.10, iroda előszoba: 17.88, termé-
szetrajzi tanári szoba: 19.94, természetrajzi szertár I.: 58.00, II.: 71, tanári
könyvtár: 83.00, fizikai előadó: 101.5, fizikai tanári szoba: 20.66, fizikai
szertár 77.21, cserkészszoba: 21.30, kápolna: 74.10, filológiai szertár 33.3,
rajztanári szoba: 38.37, díszterem: 118.26, ifjúsági könyvtár: 28.82 m².

15. **A Gyermekehétről** is megemlékeztünk. Május hó 9-én majálist ren-
deztünk a hűvösvölgyi Nagyréten. Vidám, gondtalan napot töltöttünk ta-
nulóinkkal együtt; a szegénysorsú tanulóinkat megvendégeltük. A Székes-
főváros által rendezett ünnepekbe bekapcsolódtunk s a szegény gyer-
mekek szórakoztatására 52 P-t ajándékoztunk tanulóink adományából.

16. **Az árvízkárosultak megsegítéséhez** intézetünk hathatós anyagi tá-
mogatásával hozzájárult. Május hó 9-én az intézet mellett működő Berzsényi
Dániel Gimnázium Baráti Körével karöltve jólékonycélú és zártkörű tánc-
estet rendezett s ennek tiszta jövedelmét, 635.50 P-t az árvízkárosultak-
nak juttatta.

17. **A finnek megsegítésére** rendezett mozgalmakhoz csatlakozott az
intézet VII. osztálya, amikor minden felszólítás nélkül 14 P-t ajándékozt
hősiesen küzdő északi testvéreinknek.

18. **Adományok.** Az Első Hazai Takarékpénztár Egyesület ezidén is
50 P-t ajándékozott intézetünknek, szegénysorsú diákok segélyezésére és
jólélménytelő tanulók jutalmazására. A nemes adakozó egyesület igazgatósá-
gának ezúton is hálás köszönetet mondunk.

A Berzsényi Dániel Gimnázium Baráti Köre adományairól a Kör fő-
titkári beszámolójában szólunk.

19. **Pályázatok.** Déák Mór ny. gázgyári igazgató a gimnázium igazgató-
jának kezébe 100 P-s adományt juttatott, abból a célból, hogy azt az
igazgató tetszése szerint felhasználhassa. Az igazgató 50—50 P-s magyar
irodalmi és történelmi pályadíjat tűzött ki. A magyar irodalmi pályatétel:
»Nemzetnevelőnk gr. Széchenyi István fellépéséig«, nyertese Antal Gábor
VIII. a. o. tanuló; a történelmi tétel: »Mátyás király jelentősége«, nyertese
Friedländer György VIII. a. o. tanuló. Havas Ernő úrnak édesanyja el-
halálózása alkalmából tett 250 P-s alapítvány kamatait az alapítványt tevő
által 20 P-re kiegészítve oly alsóosztályú tanulónak kellett kiadnunk, aki
édesanyjáról a legszebb dolgozatot írja. A »Mit köszönhetek édesanyám-
nak?« címen kitűzött pályadíj nyertese a »Hála« jellegű pályamunka,
szerzője Pálfi László II. o. tanuló.

20. **Jutalmak.** A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesü-
let 50 P-t ajándékozott szegénysorsú tanulóink támogatására; ebből Gel-
lért György 20 P-t, Fröhbauer Ferenc 30 P-t kapott. A Krompaszky
alapítvány elmúlt évi kamatait, 123.01 P-t, szép munkája és a tanul-
mányi versenyen elért eredménye jutalmazásául Gellért György VIII. b. oszt.
tanulónak juttattuk. A Schmidt-féle alapítvány kamatait, 19.51
P-t, az alapító által még tanított legmagasabb osztály legjobb matematikusa,

Bergsmann Péter VI. b. oszt. tanuló, a Pollák Emil alapítvány egyesített kamatait, 17.77 P-t, a német nyelvben tett szép előhaladásáért Kertész Gábor VIII. a. oszt. tanuló nyerte. A Hosszú Nándor alapítvány kamatait idén sem adtuk ki.

Takács László 25 kötetes és a Berzsenyi Dániel Gimnázium Baráti Köre 300 P értékű könyvajándékából a következő tanulók kaptak **jutalomkönyvet**:

I. a.: Falus Tamás, Fukász György, Gáspár Tibor, Hannák István, Korda János, Nagy Ferenc, Riegler György; I. b.: Kerpel Tamás, Ladányi Péter, Pártos Róbert, Spíró László, Szatmári Gábor; II.: Fehéri Tamás, Julesz Béla, Kepes János, Kohn Norbert, Kozma Mihály, Pálfi László, Verle Győző; III.: Lengyel Gábor, Messer Pál, Nagy Egon, Unger János; IV.: Bock János, Huppert Péter, Szántó Endre, Vikár György, Weiner Iván; V. a.: Aczél János, Fried István, Krausz Imre, Salzberger István, Veres János; V. b.: Dobó Pál, Fenyő Egon, Gévay Béla, Lazarovits Péter, Major János; VI. a.: Ádám György, Lányi Ferenc, Mandl Péter, Rátkai Tamás, Szirma Ferenc, Tóth Szabolcs, Weisz Oszkár; VI. b.: Fodor János, Kertész Géza, Lengyel Tamás, Molnár Imre, Pottornyay Imre, Rév Tamás, Seldmayer László; VII.: Beér János, Bisseliches Péter, Friedmann János, Glass Tamás, Gombos György, Gonda György, Gutlohn Dezső, Havas György, Kovács László, Majoros Ferenc, Rátkai István, Szabolcsi Péter, Széchy László, Szilágyi Gábor, Tibor László, Vető László, Zulik Róbert; VIII. a.: Antal Gábor, Bonta Iván, Flusser János, Fuchs Géza, Gábor Imre, Geszti Pál, Hausner János, Huppert István, Lázár Péter, Strelinger András; VIII. b.: Brill Gábor, Drechsler György, Gellért György, Kálmán Péter, László János, Lelkes Károly, Mandl Róbert, Schleiffer Gyula, Várnai Péter.

21. Az intézetben levő idegen intézmények. Az olasz királyi és császári követség védnöksége alatt álló olasz nyelvtanfolyam hosszú évek óta működik intézetünkben. Itt nyert elhelyezést a Kőrösi Henrik Íráspedagógiai Gyűjtemény. Intézetünkben tartja az Országos Magyar Kir. Képzőművészeti Főiskola írástanfolyamait, a Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetsége matematikai és természettudományi szakosztálya kísérleti előadásait és üléseit. A főigazgató úr utasítására a természetrajzi szertárak rendbentartására és szakszerű továbbfejlesztésére oktató előadássorozatot intézetünk fizikai előadótermében tartották. A TÉBE leventeoktatása intézetünk udvarán, tornatermében és osztálytermeiben folyt. A TÉBE leventetanfolyam 200 P-ös adománya tette lehetővé az intézet pincéjében egy jól felszerelt lőtér létesítését. A Rozsnyói Öregdiákok Szövetsége választmányi üléseit és előadásait hosszabb idő óta itt tartja.

22. Berzsenyi Dániel Gimnázium Baráti Köre. (Takács László főtitkár tájékoztató jelentése.) Ötödik évébe lépett 1940. esztendővel Baráti Körünk. Agilis vezetősége az 1939—40. év folyamán is megmutatta, hogy mit tud alkotni a magyar erő, ha a tett mozgató ereje a szív. Ki is vette részét körünk az iskola minden mozgalmából, a nagyok példáját, az igaz hazafiak, az áldozatos polgárok példáját nyújtva a serdülő ifjúságnak, lelkében meggyújtva a hit fáklyáját, hogy nehéz küzdelmeiben nincs magára hagyatva,

mert jó szóval és baráti segítő kézzel mindig mellette áll a Baráti Kör. 1939. karácsonyán is az Isteni Kisded szeretete kopogtatta meg a Kör 200 pengős ajándékával a szegénysorsú diákjaink szívét, bebocsátást kérve az igaz megértésnek, mert ajándékunk nem jutalmat, hanem enyhítést óhajtott nyújtani e küzdelmes időkben. 1940. februárjában az Utazók Egyesületének összes termeiben a tankerület kir. főigazgatójának, vitéz Fraknóy József tankerületi kir. főigazgató úr és Zsitvay Tibor magyar kir. titkos tanácsos úr fővédnöksége alatt megtartott, immár hagyománnyá váló »Berzsenyi Bálnak« tiszta jövedelme lehetővé tette, hogy megvalósuljon az intézet és a Baráti Kör régi vágya, méltó emléket emelni a világháború hőseinek iskolánkban. A hősi emlékbizottság, élén díszelnökünkkel, vitéz Pálfi János egyetemi m. tanár, gimnáziumi igazgatóval, lehetővé tette, hogy a jövő tanév kezdetén Lengyel Kálmán rt. igazgató, választmányi tagunk szorgoskodásából már avatási ünnepélyt tarthatunk. Nem maradt el a Baráti Kör segítő munkája akkor, amikor a természeti csapás látogatta meg nemzetünket. 1940. május 9-én, a hűvösvölgyi Balázs nagyvendéglőben megtartott »Majálisunk« 635.50 pengős tiszta jövedelme az árvízkárosultak könyveit szánotta fel. Jótékony hölgyeink, élükön dr. Weisz Sándorné (treneséni) úrhölgygel, igazán példáját adták az áldozatos hazafiságnak, nemkülönben dr. Szatmáry Sándor választmányi tag úr, aki 300 P-t a hősök emlékére. 100 pengőt a kirándulások támogatására adott, valamint dr. Lazarovits Lajos főorvos, ügyv. elnök urunk, akinek jóvoltából megebédeltettük »Majálisunkon« intézetünknek szegénysorsú tanulóit. A szegénysorsú, de jötehetségű tanulókon segít a kör 200 pengős tankönyvadomány, de tandíj és más segélyben (így 300 pengős évvégi könyvjutalom) is számtalan esetben segítettük fiainkat, akik e sorokban mondanak hálás köszönetet a Kör vezetőségének, mindazoknak a hölgyeknek és uraknak, akik a Baráti Kört értékes munkájában támogatják. Külön ünnepe 1940. június 19-én tartott közgyűlésünknek, hogy a Baráti Kör díszelnökévé választottuk tankerületünk kir. főigazgatóját, vitéz Fraknóy József főigazgató urat, akinek egyénisége záloga a legnemesebb céloknak és eszméknek, amiért Baráti Körünk tagjaiban és műveiben gyarapodva, évről-évre küzd. Isten áldását kérjük rá.

III.

HATÓSÁGOK.

A budapesti V. ker. m. kir. áll. Berzsenyi Dániel gimnázium fenntartója a magyar állam. Az intézet a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium rendelkezése alatt áll.

Vallás- és közoktatásügyi magyar királyi miniszter Hóman Bálint dr. m. kir. titkos tanácsos. Államtitkár: Fáji Fay István, m. kir. titkos tanácsos, csoportfőnök Kósa Kálmán dr. min. osztályfőnök, a középiskolai ügyosztály főnöke K. Kováts Gyula dr., min. osztályfőnök.

A budapesti tankerület kir. főigazgatója vitéz Fraknóy József.

IV.

A TANÁRI TESTÜLET.

1. Nyugalmazott tanárok:

Krompaszky Miksa c. tanker. kir. főigazgató, az intézet ny. igazgatója, volt országgyűlési képviselő. Szaktárgyai: földrajz-természetrajz. Szolgálati éveinek száma 34, ebben az iskolában 13. (Lakik: VI., Andrássy-út 77.).

Glatz Ferenc ny. tanár, c. igazgató. Szaktárgyai: latin, görög. Szolgálati éveinek száma 35, ebben az iskolában 18. (Lakik: I., Szirtes-út 4/a.).

Goldziher Károly dr. ny. tanár, főisk. r. tanár, műegyet. m. tanár. Szaktárgyai: matematika-fizika. Szolgálati éveinek száma 24, ebben az iskolában 2. (Lakik: I., Mészáros-utca 12.).

Márffy Oszkár dr. m. kir. kormányfőtanácsos, t. ü. főtanácsos, ny. gymn. igazgató, egyetemi magántanár. Szaktárgyai: latin-görög. Szolgálati éveinek száma 35, ebben az iskolában 17. (Lakik: II., Margit-körút 26.).

Novák Lajos ny. r. k. hittanár, pápai prelátus, esztergomi főkáptalan tb. kanonokja, érseki főbiztos, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa. Szolgálati éveinek száma 30. (Lakik: VIII., Szentkirályi-utca 22.).

Schmiedt Alajos c. gymn. igazgató, ny. tanár. Szaktárgyai: matematika-fizika. Szolgálati éveinek száma 35, ebben az iskolában 27. Eml. főhadnagy, hadirokkant. Kítüntetései III. o. kat. érdemkereszt a kardokkal, bronz kat. érem a kat. érem szalagján, Károly csapatkereszt, háborús érdemérem. (Lakik: III., Zsigmond-utca 5.).

Szmetana Gusztáv c. gymn. igazgató, ny. tanár. Szaktárgyai: művészeti és geometriai rajz. Szolgálati éveinek száma 35. Ebben az iskolában 34. (Lakik: V., Alkotmány-utca 23.).

Virág Oszkár ny. tanár. Szaktárgyai: matematika-fizika. Szolgálati éveinek száma 38, ebben az iskolában 38 év. (Lakik: V., Kresz Géza-utca 24.).

2. A TANÁRI TESTÜLET MŰKÖDŐ TAGJAI.

Sorszám	N é v	Képesítés	Alkalmazásának minősége	Szolgálati évei		Ez évben tanított			Egyéb beosztás	L a k i k
				összesen	itt	osztály	tantárgy	heti órák		
1	Vitéz dr. Pálfi János	L Tör.	ig.	22	3	VI. A VIII. B	Tör.	6	igazgató	V. Markó-u. 29-31.
2	Ambrózy Pál*	L G	r. t.	35	19	I. B. VI. B. VIII. A. I. B.	L L L M	18	Tanári könyvt. óre 1939. dec. 31-ig	IV. Váci-u. 57.
3	Dr. Bartmann György	M N	r. t.	4	4	III. IV. V. A. V. A. IV. I. A.	N N N M Gy Ter.	18	V. A. oszt.-főnök, értekezleti jegyző, Gyorsírókör vez.	III. Petur-u. 33.
4	Benkó Barnabás	L M	r. t.	12	3	III. VIII. A. III. VI. A. III.	M M L L Tör.	18	III. oszt.-főnök, tanári könyvt. óre 1940. jan. 1-től	V. Zsitvay Leó-u. 20.
5	Dr. Berkovits József	H	ó. h. t.	7	2	V. B. VI. B. VII. VIII. B.	H	8		VI. Jókai-u. 12.
6	Dr. Bezdek József igazgató	Fő Ter.	r. t.	37	5	II. III. VI. A. VII. I. B. II IV.	F F F F Ter. Ter. Ter.	16		IX. Lónyay-u. 37 c.
7	Dr. Borzsák István	L G	s. t.	1	1	I. B. I. B. VI. B.	M L L	14		IV. Havas-u. 3.

*Betegszabadságon 1940. január 1-től. Óráit az I. B., VI. B. o. ban dr. Borzsák István, a VIII. A. o. ban dr. Szentgyörgyi László látta el

8	Bölcsházy Árpád	Sz Fiz.	r. t.	5	5	IV. V. A. V. B. VI. B. VII. III.	Sz Sz Sz Sz Fiz.	17	IV. oszt.-főnöke, Mathematikai-kör vezetője	V. Sziget-u. 40.
9	Egner Sándor	L-G N.O-F	r. t.	30	4	VI. A. VI. B. VII. VIII. A.	O	18		V. Zsitvay Leó u. 20
10	Falk Zsigmond	Ének	i. f. t.	6	6	I. A. I. B. II. III.	É	7	Egyházi és világi karének	V. Váci-út 50.
11	Dr. Fischer Vilmos	M N	r. t.	6	6	V. B. VI. B. VII. VIII. A.	N N N Fil.	13	VII. oszt.-főnök, iroda	VI. Szondy-u. 21.
12	Dr. Hanák Tibor	Sz Fiz.	h. t.	1	1	I. A.	Sz	4	A Közoktatási Ta- nácshoz beosztva	IX. Sobiesky J.-u. 28.
13	Dr. Holma István	H	r. t.	34	32	I. A. VIII.	H	16	Exhortatio	I. Alkotás-u. 31.
14	vitész Horváth Antal e. igazgató	L Tör.	r. t.	30	17	II. II. V. A. VIII. A.	M L Tör. Tör.	16	II. oszt.-főnök	Vecses, Sándor u 16.
15	Horváth Gyula	Testn.	h. t.	4	4	I. B. II. IV. V. B. VI. B. VIII. B.	Testn.	22	Sportkör vezetője, Cserkészcsapat parancsnoka	Vecses, Batthyány-u. 5.
16	Illyés Antal dr.	Eg	orvos	2	1	IV. VII. VIII. A. VIII. B.	Eg.	4	iskolaorvos	IX. Bakács tér 10.
17	Dr. Kardos Tibor	L O	r. t.	8	8	V. A. V. B. VIII. B.	O	12	egy. m. tanár	II. Szász Károly-u. 3.

Sorszám	N é v	Képesítés	Alkalmazásának minősége	Szolgálati évei		Ez évben tanított			Egyéb beosztás	L a k i k
				összesen	itt	osztály	tantárgy	heti órák		
18	Dr. Klein Sándor	H	6. d.	2	2	V. A. VI. A. VIII. A.	H	6		VII. Dohány-u. 58.
19	Luttor Ignác c. ig.	R	r. t.	17	17	I. A. I. B. VIII. A. VIII. B.	Sz. i. Sz. i. R R	4	Tanulm. felügyelő	XIV. Aréna u. 29.
20	Dr. Mező Ferenc c. ig.	L G	r. t.	28	5	IV. V. A. V. B. VII.	L	16	Filológia szert. óre V. B. oszt.-főnök	II. Margit krt 50.
21	Dr. Szakáts Ödön	Testn.	r. t.	11	3	I. A. III. V. A. VI. A. VII. VIII. A.	Testn.	21	Sportkör vezetője	I. Hidegkúti-út 18.
22	Schwarz Jakab	H	r. t.	31	6	I. B. II. III. IV.	H	8		VII. Nagyatádi Szabó u. 33.
23	Szepesdi Sándor c. ig.	M N	r. t.	30	13	VI. A. IV. VI. A. VIII. A. VIII. B. VIII. B.	M N N N N N Fil.	16	VI. A. oszt.-főnök, Ifj. könyvt. óre	IX. Ráday-u. 32.
24	Dr. Szentgyörgyi László	L Tör.	r. t.	30	19	I. A. VIII. B. I. A. VIII. A. VIII. B. I. A.	M M L L L o. f.	22	I. A. oszt.-főnök, Önképzőkör vezető tanára	II. Trombitás-u. 21.

25	Takáts László	Tör F	r. t.	9	6	IV. V. B. VI. B. VII. I. A. I. B. VI. B.	Tö. Tö. Tö. Fö. Fö. Fö.	19	VI. B. oszt.-főnöke, földr. szertár óre	I. Várfok-u. 12.
26	Tyma Lajos	Sz Fiz.	r. t.	29	5	II. VII. VIII. A.	Sz Fiz. Fiz.	13	VIII. A. oszt.-főnök fizikai szertár óre, tandíjkezelő, ig. h.	V. Tátra-u. 21.
27	Vajk Lajos	R	r. t.	21	4	I. B. I - IV. } VI - VII. } I. B.	o f. R R Sz	18	I. B. oszt.-főnök, rajzszertár óre	Rákospalota Bocskay-u. 98.
28	Dr. Vajthó László	M N	r. t.	28	15	IV. V. B. VI. B.	M	9	egy. m. tanár, tanulmányi felügy.	I. Ferry Oszkár-u. 47.
29	Dr. Varga Sándor	Fö. Ter.	r. t.	33	21	V. A. V. B. VI. A. VI. B.	Ter.	16	Termr. szertár óre, tanulmányi felügy.	III. Zsigmond-tér 8.
30	Zékány Gyula	Sz Fiz.	r. t.	14	3	III. VI. A VIII. A. VIII. B. VIII. B.	Sz Sz Sz Sz Fiz.	16	VIII. B. oszt.-főnök	I. Karácsonyi-út 9.

A jelzések magyarázata: ig. = igazgató; r. t. = rendes tanár; h. = helyettes tanár; s. d. t. = segélydíjas tanár; of. = osztályfőnök.

É. = ének; Eg. = egészségtan; Fil. = filozófia; Fiz. = fizika; Fö. = földrajz; G. = görög; Gy. = gyorsírás; H. = hittan; L = latin; M = magyar; N = német, O = olasz; R = rajz; Sz = számtan; Sz.i. = szépírás; Ter. természetrajz; Tör. = történelem.

3. Vallástanárok.

A rendes órarend keretén kívül tanítottak: **Mórocz Sándor** evangélikus vallástanár (lakik: Budapest, VII., Damjanich-u. 38. sz.), **Losonczy Lajos** református vallástanár (lakik: VIII., Thék Endre-u. 43b. sz.), **Pethő István** unitárius vallástanár (lakik: Pestszentlőrinc, Állami-telep 125/2.).

4. A rendkívüli tárgyak tanárai.

Dr. Bartmann György, **dr. Fischer Vilmos** r. tanárok és **Szepesdi Sándor** c. ig. vezették a német társalgási gyakorlatok 2—2 csoportját, heti 2—2 órában.

Egner Sándor és **dr. Kardos Tibor** az olasz társalgási gyakorlatokat tartották 1—1 csoportban, heti 2—2 órában.

Hagyik István id. f. tanár, a művészeti rajzot tanította, heti 2 órában, **Vajk Lajos** r. tanár vezetése alatt.

Horváth Gyula h. t. katonai szolgálatra való bevonulásáig tanította heti 2 órában a vívást, **dr. Szakáts Ödön** r. tanárral együtt.

Dr. Szentgyörgyi László r. t. az angol társalgást tanította, heti 2 órában.

Tyma Lajos és **Zékány Gyula** r. tanárok heti 2—2 órában tartották a fizikai gyakorlatokat.

Dr. Varga Sándor r. tanár természetrajzi gyakorlatokat tartott, heti 2 órában.

5. Altisztek:

Hunyadi András kapus, Kele János szakaltiszt, Kovács István kísérető szolga, özv. Bartl Alajosné napibéres takarítónő.

V.

A TANÁRI KAR TÁRSADALMI ÉS IRODALMI MUNKÁSSÁGA.

Vitéz Pálfi János dr., egyetemi magántanár, »Egyiptom kultúrtörténete, különös tekintettel a gazdasági viszonyokra« című tárgykörből. Kollégiumot tartott a budapesti kir. m. Pázmány Péter tudományegyetemen mindkét félévben és pedig az I. félévben »Egyiptom állami és társadalmi élete a Rameszidák alatt« és a II. félévben »Az ókori Egyiptom kultúrcentrumai az ásátások tükrében« címen. Ugyancsak az egyetemen tartott proszemináriumi gyakorlatot »Az ókori Kelet népeinek kultúrtörténete« köréből. A Vitézi Rend tagja, a Tanárok Nemzeti Szövetségének alelnöke és a szövetség filologiai-történelmi szakosztályának elnöke, az Országos Középiskolai Tanár-egyesület igazgatósági és ugyanezen egyesület Jóléti Bizottságának tagja, a Teleia igazgatósági tagja, a Szepesi Szövetségnek, a Magyar Keleti Társaságnak, a Lőcsei Öregdiákok Egyesületének, a Katolikus Tanár-egyesületnek választmányi tagja, az Univerzum mozgószínház rt. igazgatósági tagja, a Berzsenyi Dániel Gimnázium Baráti Körének tb. elnöke, az Oktatófilmek Bíráló Bizottságának meghívott szakértője, az Oktatófilm Kirendeltség Pedagógiai Bizottságának és a Pedagógiai Társaságnak tagja. Szerkesztett és írt történelmi tankönyvet a gimnázium VI. o. számára. Előadásokat tartott

több kultúregyesületben. Irt bírálatokat. Emléklapos százados. Kitüntetései: III. o. katonai érdemkereszt a kardokkal, I. és II. o. ezüst vitézségi érem, Károly csapatkereszt, Sebesülési érem és II. o. német vaskereszt.

Bartmann György dr., okleveles kántor. Vezette a rómaifürdői róm. kat. egyházközség énekkarát. Kultúrestéket rendezett. Előadást tartott »A vallás örök időszerűsége«, »A finn nép és kultúrája« címmel.

Benkó Barnabás, a Rimaszombati Volt Diákok Szövetsége főtítkára, az Orsz. Középisk. Tanáregyesület választmányi tagja. Pedagógiai tárgyú cikke jelent meg a Magyar Művelődés c. folyóiratban.

Dr. Borzsák István, prosezemináriumi előadó a budapesti tudományegyetemen. Klasszika-filológiai tárgyú cikkeket írt az Egyetemes Philologiai Közlönybe. A Pantheon választmányi tagja.

Egner Sándor, kir. törvényszéki hites tolmács. A latin nyelvnek és irodalomnak Magyarországon való tanításáról: *L'insegnamento del latino nell'Ungheria* címen jelent meg a *Bolletino Internazionale per lo studio del latino*, Roma, Anno 1. fasc. 2. 1939—XVII. folyóiratban. — Ünnepi beszédet mondott március 15-én a rákospalotai vasútas szövetségben.

Fischer Vilmos dr. Az Országos Középiskolai Tanáregyesület és a Budapesti Tanári Kör választmányi tagja, a Budapesti Tanári Kör titkára.

Vitéz Horváth Antal, r. tanár, c. igazgató, emléklapos százados, a kardokkal ékesített III. katonai érdemkereszt, a bronz Signum Laudis, az arany és I. oszt. ezüst vitézségi érem, a Károly csapatkereszt, a sebesülési érem és a karddal és sisakkal díszített háborús emlékérem tulajdonosa, a monori járás vitézeinek járási hadnagya, Pest vm. törvényhatósági bizottságának tagja, Vecséslelep r. k. egyháztanácsának vil. elnöke, a vecséslelepi Credo-egyesület vil. elnöke, a vecséslelepi Actio Cath. vil. elnöke, a vecsési polgári iskolaszék alelnöke, a »Vecsési Kat. Kör« társelnöke. Előadásokat tartott a különféle kat. egyesületekben.

Horváth Gyula. A 41 sz. Berzsényi cserkészcsapat parancsnoka, a KISOK labdarugó szakosztályának helyettes vezetője, a »Budapesti Labdarugó Alsövetség« fegyelmi előadója, a »Magyar Kézilabda Szövetség« fegyelmi előadója, a vecsési MOVE választmányi tagja, a »Vecsési Sport Club« választmányi tagja.

Kardos Tibor dr., r. tanár, egyetemi magántanár, prosezemináriumi előadó. Az év folyamán megjelent nagyobb tanulmányai: *A humanista irodalom. Magyar Művelődéstörténet. II. kötet. 1939. Diákműveltség és magyar renaissance. Századok. 1939. — Dalmácia, a magyar humanizmus kapuja. Apollo. 1939. — Mátyás király és a humanizmus. Mátyás király emlékkönyv. 1940. — Mátyás király és a délszlávok. Jugoszláv-Magyar Szemle. 1940. — Mátyás király. Budapest, 1940. (Mefhosz. könyvkiadó.) Irt még cikkeket a Tanáregyesületi Közlönyben, Diáriumban, bírálatokat a Századokban. Előadásokat tartott a Rádióban, azonkívül a Szabad Egyetemen (Mátyás király Corvinái), a budapesti Philologiai Társaságban (Magyar »humanitás« Mátyás*

udvarában), a budapesti Tanári Körben (Mátyás király, mint nemzetnevelő), az V. ker. áll. Berzsenyi Dániel gimnázium Mátyás-emlékűnépén, a Magyar Goethe Társaságban (Mátyás király humanistái). Előadó volt a Magyar Könyvbarátok Szövetsége kassai és pécsi vándorgyűlésén. Tanított az Istituto Italiano di Cultura olasz nyelvkurzusain.

Luttor Ignác c. gimn. igazgató, emléklapos honvédtüzér-hadnagy, a Károly-csapatkereszt és a II. o. vitézségi érem kétszeres tulajdonosa, a reformirásoktatás-ügyének felügyelője, a Szépírástanítókat Vizsgáló Áll. Bizottság és a Magyar Szabványügyi Bizottság tagja, a Kőrösi Henrik Íráspedagógiai Gyűjtemény őre, a M. Rajztanárok Orsz. Egyesületének választmányi és propaganda-bizottsági tagja, az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola óraadó-tanára, a Szfv. Pedagógiai Szeminárium írástanfolyamának előadója. — Az Országos Közoktatási Tanács számára szerkesztette a kereskedelmi középiskola díszítőírás-tanításához az utasítás kéziratát és átdolgozta a középiskolai utasítás szépírás fejezetének mintáit. Összeállította a szépírás-tanítói vizsgálat íráspedagógiai anyagát. Teljesen átdolgozta »Az élet írása« c. művét, mely mint tankönyv, miniszteri és egyházi főhatósági engedélyt nyert. »Tájékoztató« c. füzetében ismertette az írásbeli munkák külső alakjának bírálati szempontjait. Szerkesztett fali mintákat és kézi lapmintákat. Társként szerkesztette »Az egyszerűsített zsinórírás népiskolai tanításának vezérkönyvét«, valamint a budapesti iskolák és az ország róm. kat. iskolái zsinórírásos új ABC-könyveit. Sajtó alá rendezte a vidéki magyar nyelvű, valamint a szlovák kisebbségi áll. és róm. kat. iskolák zsinórírásos ABC-könyveit. Irányító bírálatot előkészítette, majd felülvizsgálta a ref. és az izr. felekezetek és a román kisebbség zsinórírásos ABC-könyvét, valamint a csendőriskolák tankönyvét. Cikket írt a Naptanítók Lapja és a Magyar Tanítóképző c. szaklapokba és az Új Idők Lexikonába. A tankerületi kir. Főigazgatók megbízásából az idén is látogatta a budapesti és vidéki képzőintézeteket és egyes középiskolákat, tanmeneteket bírált és íráspedagógiai tanfolyamokat, illetve előadásokat tartott: Beregszász, Cinkota, Esztergom (2 ízben is), Kalocsa, Kaposvár, Kassa, Kecskemét, Kiskunfélegyháza, Kispeszt, Mátyásföld, Munkács, Nagykovács, Pécs, Ungvár, Veszprém és Zsámbék pedagógusai részére. Esztergom, Kalocsa, Pécs és Székesfehérvár hittudományi főiskolái növendékeinek: a róm. kat. iskolák leendő lelkipásztor-igazgatóinak, rövid gyakorlati tájékoztatást nyújtott az írás tanításáról. A m. kir. rendőrség kassai tanosztályának oktatói karát is bevezette a zsinórírás tanítási módszerébe. Munkásságát a róm. kat. egyházfők dicséretre méltatták, a m. kir. rendőrség főkapitánya pedig köszönő irattal ismerte el. Külön miniszteri elismerésben is részesült, legnagyobb elismerését azonban azzal nyilvánította a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter, hogy az eddig Luttor-féle zsinórírás néven ismeretes írásmódot »egységes magyar zsinórírás« néven alaprendeletbe foglalta (136.474/1939.—IX. Hiv. Közl. 1940. III. 1.) és ezzel országos bevezetését biztosította.

Mező Ferenc dr., c. gimn. igazgató, az 1928. évi amszterdami olympia irodalmi (szellemi) részének bajnoka, emléklappal ellátott százados, a III. oszt. hadiékítményes Vaskoronarend, a III. oszt. hadiék. Katonai Érdemkereszt, a bronz Signum Laudis (mindhárom a kardokkal), a Magyar Ér-

demérem, a Károly csapatkereszt, a Sebesülési érem, Háborús emlékérem, az Orsz. Testnevelési Tanács aranyérmének és a Német Olimpiai Díszjelvény II. osztályának tulajdonosa, az Erdélyi Sportírók Egyesülete, a Gyopár Túrista Egylet tb. tagja, a Nemzeti Sport Club örökös tb. tagja, a Magyarok Irod. és Művészeti Kör dísztagja, a Magy. Uszó Szöv. igazgatótanácsának tagja, a Lipótvárosi Társas Kör és a Nemzeti Sport Club alelnöke, a Mátyás Öregdiákok Egyesületének tb. elnöke, stb. Irodalmi működése: Megjelent az Egyetemes sporttörténelem c. munkája és külön lenyomatban A sport a humor tükrében c. tanulmánya. Cikkeket írt folyóiratokban (Testnevelés, Levente) és napilapokban. Szerkesztette a Kultúra kiadásában megjelent Tanári zsebkönyv és Diáknaplár 1939—40. folyamát, az Uj Idők Lexikonának munkatársa. Két előadást tartott a rádióban (»Milon«, »Derű a harcmezőn«), továbbá 16 előadást különféle társadalmi, tűzharcos és sportegyesületben. Az Olympiában 1937. óta folyó újabb ásatásokat az ő javaslatára indították meg a németek.

Dr. Szakáts Ödön, r. testnevelő tanár, a Kitartás Egyetemi Atlétikai Club tagja. A Magyar Országos Tornaszövetség tornaszakbizottságának tagja. A KISOK tornaversenyeinek és dísztornájának rendezője. Gyulán és Sárospatakon a kerületi tornaversenyek KISOK képviselője. A Tornaszövetség által rendezett művezető és bíróképző tanfolyamon a kéziszergyakorlatok előadója. Cikkeket írt a »Magyar Torná«-ban. Az V. ker. leventék részére Mátyás király ünnepélyt rendezett. A MOVE országos tornász titkára. A Magyar Labdarugók Szövetsége által kiírt ifj. labdarugó pályázat II. díjának nyertese.

Szepesdi Sándor. Az Országos Középiskolai Tanáregyesület és a Budapesti Tanári Kör választmányi tagja. A Budapesti Tanári Kör főtitkára.

Takáts László r. tanár, a »Pro Ecclesia et Pontifice« pápai érdemk. tulajdonosa, a Tabáni róm. kat. egyházközség tanácstagja, a kulturális szakosztály elnöke, a Tabáni Credo ü. v. elnöke, Tabáni Karitás Igazgatója, Országos Középiskolai Tanáregyesület választmányi tagja, Emericana, Transsylvania dominusa, Mátyás Gimnázium Öregdiákjai Egyesületének választmányi tagja, Berzsenyi Dániel Gimnázium Baráti Körének főtitkára. Előadást tartott az V. ker. leventeegyesületben »Mátyás király a történelemben« a tabáni egyházközség kultúrestjein »Európai ember — Krisztusi ember«, »Mátyás király és a kath. egyház« címen. Emlékbeszédet mondott a Berzsenyi Dániel gimnázium ünnepélyén, a Kormányzó Ur Őfőméltósága 20 éves országlása alkalmából, »Március 15-e jelentősége« címen. Megemlékezést írt a jelen értesítőben a Kormányzó Ur Őfőméltóságáról.

Vajthó László dr., egyetemi m. tanár. A Magyar Irodalomtörténeti Társaság választmányi tagja. Tanulmánykötete: »Reviczky Gyula« (Magyar Írók 5. sz.). Cikkei a Protestáns Szemlében, Budapesti Szemlében jelentek meg. A Zeneművészeti Főiskolán magyar irodalomtörténetet tanított. A Pedagógiai Szemináriumban, a Műegyetemen magyar irodalmi előadásokat tartott. Kormánybiztos volt a budapesti Ref. gimnáziumban. A »Magyar Irodalmi Ritkaságok«, a »Tanítás Problémái«, »Magyar Írók« c. sorozatok szerkesztője.

Varga Sándor dr., tanulmányi felügyelő, emléklapos főhadnagy, a kardokkal ékesített ezüst és bronz Signum Laudis és a Károly csapatkereszt tulajdonosa. A Magyar Túrista Egyesület központi választmányának tagja, a Magyar Túrista Egyesület rozsnyói Felsőgömöri Osztályának tiszteletbeli elnöke, a Magyar Túrista Szövetség tanácsának, ifjúsági bizottságának tagja, a Rozsnyói Kereskedelmi Társulat dísztagja, a Rozsnyói Öregdiákok Szövetségének alapító tagja és főtitkára, a Magyar Turisták Lapjának, a Rozsnyói Híradónak, Sajóvidékünk állandó munkatársa, a Rozsnyói Öregdiákok Szövetségének időszaki kiadványainak megalapítója, szerkesztője. Résztvett az 1939. év nyarán Cholnoky Jenő dr. egyetemi tanár vezetésével megrendezett 4 hetes olaszországi tanulmányúton, a Közoktatási Tanács Tankönyvi Bizottságának megbízásából tankönyv és szemléltető képekről írt bírálatot. A budapesti tankerület kir. főigazgatójától az 1939—40-ik évre a Székesfővárosi Községi Kertészképző Intézet tanulmányi felügyeletében és iskola látogatásával bízott meg. Magánvizsgálati elnöknek küldetett ki a Budapest székesfővárosi V. ker. községi Ráskay Lea leánygimnázium május és június havi magánvizsgálataira. Előadást tartott intézetünk második nevelői értekezletén az iskolai kirándulások nevelő értékéről. Előkészítette a Magyar Túrista Szövetségnek 1939. decemberében, a Földrajzi Társaság didaktikai szakosztályának 1940. május hó 5-én, Rozsnyón tartott vándorgyűléseit. Megszervezte és megrendezte a Rozsnyói Öregdiákok Szövetségének ezidei XIV-ik budapesti közgyűlését. Megírta dr. Szekeres Kálmán életrajzát és nekrológiáját; két szövetségi és túristaegyesületi kirándulást rendezett és vezetett a szászbérci Gömör hegyvidékére.

VI.
TANULMÁNYI KIRÁNDULÁS.

Osz- tály	Idő	H e l y	C é l	Vezető tanár
I. a. I. a.	VI. 4. IV. 20.	V. kerület nevezetességei Esztergom—Visegrád	Földrajzi alapfogalmak Földrajzi és tört. ism.	Takáts László Takáts László, Dr. Bezdek József
I. a. I. b.	V. 9.	Hűvösvölgyi-nagyréti	Földrajzi alapfogalmak	Takáts László
I. b. I. b. I. b.	VI. 7. IX. 15. V. 21.	V. kerület nevezetességei Várhegy Komárom—Dorog	Földrajzi alapfogalmak Földrajzi és tört. ism. Földrajzi ismeretek	Takáts László Takáts László Takáts László
II.	V. 15.	Visegrád	Természetrajzi ism.	Dr. Bezdek József, v. Horváth Antal
III. III.	IX. 26. VI. 2.	Dobogókő Bugac	Földrajzi ismeretek Földrajzi ismeretek	Dr. Bezdek József, Benkő Barnabás Dr. Bezdek József, Benkő Barnabás
IV. IV.	X. 9. VI. 3.	Dobogókő Eger—Gyöngyös—Hatvan	Földrajzi ismeretek Történelmi ismeretek	Dr. Bezdek József, Bölesházy Árpád Takáts László
V. a. V. a. V. a. b. V. a. b. V. a. b. V. a. b.	IV. 20. VI. 7. IX. 14. IV. 3. V. 16. VI. 2.	Budapest parkjai A Hadimúzeum megtekintése Fűvészkert Mezőgazdasági-kiállítás Lukács-fürdő Fűvészkert	Biológiai megfigyelések Történelmi ismeretek Biológiai megfigyelések Gazdasági ismeretek Biológiai megfigyelések Biológiai megfigyelések	Dr. Varga Sándor Dr. Bartmann György Dr. Varga Sándor Dr. Varga Sándor Dr. Varga Sándor Dr. Varga Sándor
V. b. V. b.	IV. 22. IV. 11.	Kossuth Lajos-tér Székesfehérvár	Biológiai megfigyelések Történelmi ismeretek	Dr. Varga Sándor Takáts László, Dr. Mező Ferenc
VI. b. VI. b. VI. b. VI. b.	IV. 3. II. 30. V. 27. IV. 9.	Mezőgazdasági-kiállítás Háziipari-kiállítás Országház Székesfehérvár	Gazdasági ismeretek Népművészeti ismeretek Goniometriai mérések Földrajzi és tört. ism.	Takáts László Vajk Lajos Bölesházy Árpád Takáts László
VII.	VI. 15.	Veszprém—Várpalota	Történelmi ismeretek	Takáts László, Dr. Fischer Vilmos
VIII. a. VIII. b.	III. 18. III. 19.	Lipótmezei elmeagyógyintézet	Pszichológiai megfigyel.	Dr. Fischer Vilmos

VII.

A TANÍTÁS ANYAGA.

Intézetünk az új középiskolai törvény értelmében a 3 évvel ezelőt megkezdett átalakulást folytatta. Az idén az V. osztály is átalakult gimnáziummá. Így már csak a VI—VIII. osztály reálgimnázium. A felsőbb osztályokban második modern nyelvként az olasz nyelvet tanítjuk.

VIII.

AZ 1939-40. TANÉVBEN HASZNÁLT TANKÖNYVEK.

I. osztály. v. Esztergomy—Gaál—Nagy: Latin olvasó és gyak. I. Karl—v. Temesy: A magyar föld és népe I. Nagy J. Béla: Magyar nyelvtan I. Gordán—Magasi—Nagy: Magyar olvasó, I. Greguss—Karl: Természetrajz, I. Mérey—Endrédy—Sárközi: Mennyiségtan, I. Kozma—Kőrösi: Földr. atlasz. Harmath—Karvaly: Magyar fiúk nótáskönyve, I.

II. osztály. v. Esztergomy—Gaál—Nagy: Latin olvasó és gyak., II. v. Esztergomy—Gaál—Nagy: Latin nyelvtan. Greguss—Karl: Természetrajz, II. Kozma—Kőrösi: Isk. atlasz. Mérey—Endrédy—Sárközi: Mennyiségtan, II. A díszíróírás szabályai. Karl—v. Temesy: A világrések leíró földrajza, II. Gondán—Magasi—Nagy: Magyar olvasókönyv, II. Nagy J. Béla: Magyar nyelvtan, II. Harmath—Karvaly: Magyar fiúk nótáskönyve.

III. osztály. v. Esztergomy—Gaál—Nagy: Latin nyelvtan, I—VIII. v. Esztergomy—Gaál—Nagy: Latin olvasókönyv, III. Kogutowitz: Földrajzi atlasz. Mérey—Erdély—Sárközi: Algebra és mértan, III. Luttor: Iródeák, minta és gyakorlófüzetek, B. és C. füzet. Marczinkó—v. Pálffy—Várady: Magyar nemzet elbeszélő története. Tordai—Magasi: Magyar olvasókönyv, II'. Thienemann—Schwartz, Német nyelvkönyv, I. Barthos—Kurucz: Tört. a-lasz. Magyarország. Renner: Természettan. Nagy J. Béla: Magyar nyelvtan, III—IV. Karl—v. Temesy: Általános földrajz. Harmath—Karvaly: Magyar fiúk nótáskönyve.

IV. osztály. Bodrossi—Hoffer: Ásványtan, IV. v. Esztergomy—Gaál—Nagy: Latin olvasó, IV. v. Esztergomy—Gaál—Nagy: Latin nyelvtan, IV. Lehr: Arany János Toldija. Marczinkó—v. Pálffy—Várady: Az antik világ. Nagy J. Béla: Magyar nyelvtan, III—IV. v. Somogyi—Sulyok: Magyar irodalmi olvasó, IV. Thienemann—Schwartz: Német nyelvk., II. Radnai: Az egységes magyar gyorsírás tankönyve, I. Barthos—Kurucz: Történelmi atlasz, ókor. Mérey—Endrédy—Sárközi: Algebra és mértan, IV. Bárczi: Egészségtan.

V. osztály. Wagner—Gaál—Oszwald: Római régiségek. Calabro P.: Grammatica Italiana. Márffy—Calabro: Olasz-magyar beszédgyakorlatok. Kaiblinger: Rövid német nyelvtan. Barthos—Kurucz: Történelmi atlasz, közép- és újkor. Radnai B.: Az egységes magyar gyorsírás tankönyve, II. Jávorka—Csapody: Növényhatározó. Édes—Nagy: Livius szemelvények. Antal—Gaál:

Lírai szemelvények. Reibner: Latin mondattan. Maywald—Mészáros: Görög olvasó- és gyakorlókönyv. Maywald—Vayer—Mészáros: Görög nyelvtan. Thinemann—Schwartz: Német nyelvkönyv, V. Boros—Szabó: Olasz nyelvkönyv, V. Greguss—Karl: Az élők világa. Marczinkó—v. Pálffy—Várady: Középkor és Újkor története. Mérey—Endrédy—Sárközy: Algebra és mértan, V. Nagy J. Béla: Magyar nyelvi olvasó, V. v. Somogyi—Sulyok: Magyar irodalmi olvasókönyv, V.

VI. osztály. Riedl—Pintér: Poétika. Névy L.: Shakespeare Coriolanus (I. i. 2.) Kalmár—Édes: Livius szemelvények. Kerényi: P. Vergilius Maro Aeneise, I. Wagner—Gaál—Oszwald: Római régiségek. Fest A.: Olasz nyelvtan, II. Miklós—Kaiblinger—Kószó: Német nyelvkönyv, V—VI. Kaiblinger: Rövid német nyelvtan. Mika—Marczinkó: Világtörténelem, VI. Barthos—Kurucz: Történelmi atlasz, közép és újkor. Karl—Vargha: Az ember és a föld, VI. Kozma—Kőrösi: Iskolai atlasz. Karl—Méhes: Állattan. Lévy—Kronberger—Schmiedt: Algebra I—II. Geometria, II. Lóky B.: Négyjegyű logaritmuskönyv. Biró: Műalkotások könyve, V—VI.

VII. osztály. Pintér: A magyar irodalom története, I. Reibner: Szemelvények O. Plinius leveleiből, Kerényi: P. Vergilius Aeneise, II. Wagner—Gaál—Oszwald: Római régiségek. Fest: Az olasz irodalom kincsei, I. Miklós—Kaiblinger—Kószó: Német nyelvkönyv, VII. Kaiblinger: Rövid német nyelvtan. Schiller: Wilhelm Tell (Reclam). Mika—Marczinkó: Világtörténet, VII. Barthos—Kurucz: Tört. atlasz, legújabb kor. Karl—Vargha: Földrajzi világnép. VII. Kozma—Kőrösi: Rendsz. földr. atlasz. Fornvald—Szi-jártó: Kísérleti fizika, I. Lévy—Kronberger—Schmiedt: Algebra, VII. Geometria, VII. Lóky B.: Négyjegyű logaritmuskönyv. Fodor—Gerlóczy: Egészségtan. Biró: Műalkotások könyve, VII—VIII. Karl—Vargha: Földrajzi világnép.

VIII. osztály. Pintér: Magyar irod. története, II. Reibner: Latin alak- és mondattan. Édes—Esztergomy: Tacitus. Jirka: Anthologia Latina. Wirth: Szemely. Horatius műveiből. Wagner—Gaál—Oszwald: Római régiségek. Fest A.: Az olasz irodalom kincsei, II. Lux—Theisz: Rendszeres német nyelvtan. Weber—Goethe: Hermann und Dorothea. Marczinkó—v. Pálfi: Magyarország története, VIII. Barthos—Kurucz: Magyar történelmi atlasz. Fornvald—Szi-jártó: Fizika, II. Lévy—Kronberger—Schmidt: Algebra, III. Geometria, III. Lóky B.: Négyjegyű logaritmuskönyv. Kornis: Pszichologia és logika. Biró: Műalkotások könyve, VII—VIII. Miklós—Kaiblinger: Német nyelvkönyv, VIII. Fodor—Gerlóczy: Egészségtan.

Segédkönyvek. Akadémiai helyesírás. Burián: Latin-magyar és magyar-latin iskolai szótár. Bitter—Pühr: Német-magyar és magyar-német szótár. Calabro P.: Grammatica Italiana. Kastner J.: Olasz-magyar iskolai szótár. Jávorka: A magyar flóra határozása, I—IV. Balogné: Állatföldrajzi atlasz. Földrajzi füzet (Tud. és Honv. sorozat). Gergely: Magyar motívumok gyűjteménye. Vadródy: Rajztanmenet, I—IV. Hekler—Bónisné: Művészettörténet I. és II. Fornvald—Kiricsi—Pécs: Fizikai füzet (Tud. és Honv. sorozat). Radnai: Az egységes magyar gyorsírás tankönyve. Márffy—Calabro: Olasz-magyar beszédgyakorlatok. Pintér: Magyar nyelvvédő könyv.

IFJUSÁGI EGYESÜLETEK.

Berzsenyi Dániel önképzőkör. Vezetőtanár: Szentgyörgyi László dr. Ifj. elnök: Antal Gábor VIII. a. Alelnök: Friedländer György VIII. a. Főtitkár: Brill Gábor VIII. b. Jegyző: Fuchs G. György VIII. a. Könyvtáros: Mandl Róbert VIII. b. Pénztáros: Drechsler O. György VIII. b. Háznagy: Gellért György VIII. b. osztályú tanulók.

A kör 13 felolvasó és 2 választmányi gyűlést tartott, állandó érdeklődés mellett. Az előadások a magyar és világirodalom remekeivel egyaránt foglalkoztak, azonkívül a tagok eredeti munkáikat mutatták be. Mátyás király születésének 500 éves jubileuma alkalmából emlékünnepelet, Gárdonyi Géza jubileuma alkalmából emlékülést rendeztünk. Horváth Béla költő saját költészetét ismertette. A Madách Imre gimnázium önképzőkörével csereüléseket rendeztünk, szép eredménnyel.

Idén is megrendeztük szokásos versenyeinket:

A szónokverseny eredménye: 1. Schwartz György VI. b. 2. Fuchs György VIII. a. 3. Friedländer György VIII. a.

A szavalóverseny eredménye: 1. Schleiffer Gyula VIII. b. 2. Lányi Péter VI. a. 3. Rába Richárd VI. b. osztályú tanulók.

Az alsósok szavalóversenyét Kalocsay Gábor IV. o. t. nyerte.

Az intézetverseny nyertese: Drechsler György VIII. o. t.

A kör jövő évi tisztikara: Elnök: Garai Tamás VII. Alelnök: Havas György VII. Főtitkár: Szabolcsi Péter VII. Jegyző: Strasser György VII. Könyvtáros: Schiffer Péter VII. Pénztáros: Statter Tibor VII. Háznagy: Lukács János VII.

A Berzsenyi Dániel gimn. »Lotz Károly« művészeti kör. Vezető tanár: Vajk Lajos, ifjúsági elnök: Mandl Róbert VIII. b., alelnök: Hacker Pál VIII. a., könyvtáros: László János VIII. b., titkár: Szerdahelyi János VIII. a., pénztáros: Huppert István VIII. a., háznagy: Strelinger András VIII. a.

A kör 11 rendes és két választmányi ülést tartott.

A két év előtt elgondolt és azóta is keresztülvitt elvek szerint nemcsak művészegyéniségekről tartottunk ismertetéseket, hanem különböző szempontokból vizsgáltunk egyes irányzatokat és korokat. Több teret engedtünk a zeneművészetnek, mint az előző években. Az előadások élénkítésére és hang-
lemez játzsására egy rádió-gramofont szereztünk. Aranykönyvi megőrkítésben részesült Friedländer György VIII. a.: »Jazz«, Hausner János VIII. a.: »Zene és etikum« című előadása, Schleiffer Gyula VIII. b.: »Harc az emberért c. oratórium szövege és Várnai Péter VIII. b.: »Kelet művészete« c. négy előadásból álló előadássorozata. Az önképzőkörrel együttes ülést is tartottunk, melyen körünkhöz méltóan szerepeltünk. Megrendeztük a szokásos évi művészeti versenyt is, ennek győztese Drechsler György VIII. b., 2. Machleid Gyula VIII. b., 3. Mandel Péter VI. a. A zenei előadóversenyen a zongorán Mandl Péter VI. a. győzött, 2. Aschner György VII., 3. Várnai Péter VIII. b.; a hegedűversenyen Nádor György VI. b. első, Beér János VII. második helyezést ért el.

A jövő évi tisztikar:

Elnök: Beér János VII. o. t., alelnökök: Aschner György és Széchy László, főtitkár: Szilágyi Gábor, könyvtáros: Donnenberg György, pénztáros: Fejér György.

Sportkör. Tanár elnök: Horváth Gyula és dr. Szakáts Ödön. A szakosztályok működése:

Torna. A tornaszakosztály igen eredményesen működött. A december hóban a KISOK által rendezett I. korosztályú tornaversenyen két csapat közül első lett a sportkör együttese: Gyuricza Ottó, Rigler György, Bachmann Tibor, Hanák István, Kertész György I. a., Pálfi László, Ágoston Zuárd, II., Szőke Attila, Szilágyi János, Fülep Emil, Kerényi Tamás és Lengyel Gábor III. oszt. tanulók részvételével. Január hóban a KISOK által rendezett III. korosztályú tornaversenyen a sportkör csapata első lett. A MOTESZ által rendezett jelvénytérző ifjúsági versenyen tízenketten szereztek vasjelvényt. A budapesti kerület KISOK bajnokságában tornászcsapatunk első helyezést ért el hat csapat közül. Az országos KISOK bajnokságban második lett csapatunk. A Budapest kerület MOTESZ bajnokságában második, az országos tornaversenyen pedig országos bajnok lett az intézet csapata. A tornászcsapat tagjai: Berecz László, Fröhbauer Ferenc, Vereb Béla V. a., Ádám György, Gyulai Kálmán, Tüske Pál, Jezierszky Mihály, Kánitz László, Kiss Imre, Hegedüs József, Maros Imre, Szegedi László VI. a., Hochberger Ervin, Tolnai László VII. és Müller Ottó VIII. a. o. tanulók.

Február hóban a MOTESZ országos tornaünnepélyén lendületgimnasztikai gyakorlatot mutatott be az V. a., VI. a. osztály válogatott csapata, a KISOK képviselésében.

Április hóban a KISOK díztornáján az intézet leventegyakorlatokkal és bemutató gimnasztikával vett részt.

Az évzáró tornaünnepélyt június 15-én tartottuk a Bólyai gimnázium udvarán, a következő műsorral: 1. Felvonulás. 2. Himnusz. 3. Megemlékezés a hősről. 4. Közös szabadgyakorlatok. 5. Korlátgyakorlatok. 6. Lendületgimnasztika. 7. Játékok, staféták. 8. Bemutató gimnasztika. 9. Lóugrások. 10. Botgyakorlatok. 11. Nyújtógyakorlatok. 12. Oszlopokbaállítás. 13. Hízekegy.

A Budapest kerületi III. oszt. egyéni bajnokságot Tolnai László VII. o. tanuló, az országos III. oszt. egyéni bajnokságot Hochberger Ervin VII. osztályú tanuló nyerte.

Jégkorong. A sportkör csapata résztvett a KISOK II. oszt. jégkorong bajnokságában és 12 csapat közül harmadik helyezést ért el. A csapat tagjai: Kiss Imre VI. a., Gara László, László János, Schranz Ferenc VIII. b., Radnits Tibor és Müller Ottó VIII. a. oszt. tanulók.

Vívás. Az intézet vívószakosztálya résztvett az 1940. évi kerületi KISOK bajnokságon. Kardesapat tagjai: Gellért, Ernst VIII., Lukács János, Haas Péter VII. oszt. tanulók. A tőr csapat tagjai: Hanák Vilmos, Havas György, Széchy László VII. és Hollik István VIII. a. oszt. tanulók.

Evezés. A sportkör csapata a május hóban rendezett »Tedesco« emlékverseny keretében lebonyolításra kerülő KISOK kezdő négyes verse-

nyen negyedik helyezést ért el. A csapat tagjai: Dick János, Donnenberg György, Beér János, Szilágyi Gábor VII., Székely István VIII. a. o. tanulók.

Vízipóló. A KISOK vízipóló bajnokságában csapatunk bekerült a döntőbe. A csapat tagjai: Polgár György, Somogyi György, Meitner Tamás, Patonay Gábor, Kerék János, Glass Tamás VII. és László János VIII. b. o. t.

Céllövészet. Céllövőink szorgalmasan gyakoroltak az intézet pincéjében elhelyezett 25 méteres lőtéren és szép eredményeket értek el.

Matematikai és Természettudományi Kör. Vezető tanár: Bölesházy Árpád. Elnök: Freud Géza VIII. a. Alelnök: Mandl Róbert VIII. b. Főtitkár: Brill Gábor VIII. b. Titkár: Geszti Ottó VIII. a. Pénztáros: László János VIII. b. Könyvtáros: Hausner János VIII. a. Jegyző: Gellért György VIII. b. Ez évben 27 felolvasó ülést tartottunk, az V—VI. és a VII—VIII. osztályok számára, valamint 2 választmányi ülést. A tárgy nagyrészen matematikai volt, de ezenkívül számos fizikai, kémiai, biológiai és technikai előadás is elhangzott. Az üléseket gyakran látogatta Pálfi igazgató úr, továbbá Virág és Zékány tanár urak. Az üléseken gyakran szerepeltek vendégelőadók, de csereülést idén technikai okok miatt nem tudtunk tartani.

Szorgalmas előadók voltak: Geszti Ottó és Lazarsfeld István VIII. a., Bisseliches Péter, Hacker János, Statter Tibor és Halász Andor VII., Bergsmann Péter VI. b., Acél János V. a., Krausz Imre V. a. és Dobó Pál V. b. osztályú tanulók.

A Csopey emlékverseny eredménye: VII—VIII. osztályos: 1. Bergsmann Péter VI. b. (versenyen kívül), 2. Halász Andor VII., 3. Bisseliches Péter VII.

V—VI. osztályos: 1. Dobó Pál V. b., 2. Bergsmann Péter VI. b., 3. Krausz Imre V. a. A jutalmak összege 47 P-t tett ki.

Idén is megrendeltük a Természettudományi Közlönyt és a Csillagászati Lapokat, valamint számos új könyvet vásároltunk. A könyvtár átrendezését teljesen befejeztük.

A jövő évi tisztikar: Elnök: Halász Andor VII. Alelnökök: Bisseliches Péter VII. és Hacker János VII. Háznagy: Gellért Ferenc VII. Könyvtáros: Statter Tibor VII. Jegyző: Vető László VII. Pénztáros: Haas István VII.

A **Fotokört** ez évben is Varga Sándor dr. tanár vezette. Az ő felügyelete alatt dolgoztak az önként vállalkozók a természetrajzi szertár, tanári dolgozó-szoba sötétkamarává átalakított vegyi fülkájében. A kör nyolc tagja 40 képpel résztvett az m. kir. állami mechanikai és elektromágnesi szakiskola Jedlik Ányos önképzőköre Petzvál József találmányának 100 éves évfordulója alkalmából megrendezett ifjúsági fényképkiallításon. Statter Tibor VII. osztályú tanuló képeivel két díjat is nyert.

Gyorsírókör. Vezető tanár Bartmann György dr. A tisztikar tagjai voltak: ifj. elnök: Strasser VII. o., alelnök: Lázár VIII. o., titkár: Nádor VI. b., pénztáros: Weisz VI. a., jegyző: Gábor VI. a., ellenőr: Kertész VI. b., könyvtáros: Rába VI. b.

Kétszer tartottunk házi versenyt. A karácsonyi verseny győztesei: 40°-on Bánhalmi IV., 100°-on Nádor VI. b., 150°-on Lázár VIII., 200°-on Strasser VII. A húsvéti verseny első helyezettjei: 40°-on Weiner IV., 60°-on

Bánhalmi IV., 80°-on Fried V. a., 100°-on Lilienthal V. a., 120°-on Nádor VI. b., 150°-on Friedländer VIII., 250°-on Strasser VII. Valamennyit emlékéremmel jutalmaztuk.

A kerületi versenyeken körünk több tagja vett részt. Decemberben eredményesen szerepeltek a következők: Nádor VI. b., Rába VI. b., Rév VI. b. 100°-on, Lázár VIII. 120°-on, Strasser VII. 200°-on. A májusi kerületi és országos versenyen tíz tagunk indult. Hibátlansági jelvényt és könyvjutalmat szereztek: Friedländer VIII., Lázár VIII., oklevelet kapott Bánhalmi IV., Fried V. a., Krausz V. a., Rába VI. b., Strasser VII. pontot szerzett Huppert IV., Nádor VI. b.

A Verbőczy-gimnázium meghívására iskolák-közti versenyen vettünk részt áprilisban. Minden fokon elsők lettünk, a 100-as és a 120-as versenyben a második és a harmadik helyre is Berzsényi-diák került. A győztesek: 250 és 200°-on Strasser VII., 120°-on Friedländer VIII., 100°-on Nádor VI. b., 80°-on Krausz V. a. könyvjutalomban részesültek. Oklevelet kaptak: Bánhalmi IV., Lilienthal V. a., Nádor VI. b.

A gyorsírási szaklapok szabatos pályázatán több tagunk vett részt. Kítűnő munkájukkal dicsérő oklevelet nyertek: Bánhalmi György, Menczer János IV. o., Krausz Imre V. o. tanulók.

Különösen kiváló, eredményes munkájukért könyvjutalomban részesítettük Bánhalmi György IV. és Strasser György VII. oszt. tanulókat.

Pénztári jelentés: összes bevétel 61.40 P, összes kiadás 29.32 P, egyenleg 32.08 P.

41. sz. Berzsényi Dániel cserkész csapat. Parancsnoka Horváth Gyula testnevelőtanár, cserkészcsapatfőnök, leventefőoktató. Csapatunk a tanév kezdetével immár 25-ik évfolyamába lépett és változatlan lelkesedéssel folytatta tevékeny munkáját. A csapat szeptemberben az újoncok toborzásával és kiképzésével kezdte meg működését. December havában megrendeztük hagyományos bajtársias karácsonyfa ünnepélyünket. Folyó év elején avattuk fel újoncainkat. Cserkészeink a légoltalmi kiképzés alapjait a március havi kerületi légoltalmi tábor alkalmával sajátították el. A szokásos őrsi és csapatkírándulások mellett a csapat részt vett a szövetség és a kerület kivonulásain, ünnepélyein és gyakorlatain. A budapesti nemzetközi vásár tartama alatt cserkészeink a honvédség hadegészségügyi kiállításán is közreműködtek. Védőszentünknek Szt. György napjának ünnepén a csapat vezetősége mint rendező vett részt. A pünkösdi ünnepek alatt két napos portyát rendeztünk a Pilisi hegyekben. A Ludovika Akadémiát május 23-án tekintette meg az őrsvezetői kar. A május 26-án megtartott belvárosi körzeti nap alkalmával csapatunk elismerésre méltóan szerepelt és a tanév folyamán két ízben is teljesített őrszolgálatot az ereklyés országzászlónál. Csapatunk négy cserkésze kiváló eredménnyel vett részt az őrsvezetői tanfolyamon és pünkösdkor az országos őrsvezetői táboron.

A tanév vége felé, a katonai szolgálatra bevonult parancsnok helyett a csapat vezetését Belánszky László és Csekey Tibor cserkész-segédtiszték vették át.

A Magyar Cserkészsövetség ezévi közgyűlésén vitéz Fraknóy József tanker. kir. főigazgató urat, a 41-es csapat volt parancsnokát, tb. parancsnokká választotta.